

T. C.

Yıl : 12

Şubat 1935

Sayı : 122

Askerî tıbbî baytarî mecmuası

Askerî Baytar Tatbikat Mektebi ve Hastanesi
Tıbbî Baytarî Akademisi tarafından
üç ayda bir çıkarılır.

Tesis tarihi 1922

Askerî Tıbbîye Matbaası

İSTANBUL

1935

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO. 5008800
SÜRELİ YAYIN ADI Askerî Tıbbî Bayânî
CİLT Mecmuası
SAYI 122
YIL 1935

ASKERÎ TIBBİ BAYTARÎ MECMUASI

Askerî Baytar Tıbbikât Mektebi ve Hastanesi
Tıbbî Baytarî Akademisi tarafından
üç ayda bir çıkarılır.

Tesis Tarihi 1922

Yıl XII

1 Şubat 1935

Sayı 122

İÇİNDEKİLER

	Sahife
Ali Karadeniz : Hayvan bakımında Tırnak ve ehemmiyeti	185
N. Zobu : Evipan sodique ile tıbbikât ve neticeleri	191
Ali Hadi ve Üveys Mashar : İstanbulda Stuttgart köpek salgını vak'aları	196
M. Turgut : Beygirde Nutalyoz ve Trypaflavin ile tedavi	211
Pertev Hikmet : Feresiyede iki Adams-Stokes vak'ası	219
R. Maral : Evipan sodique tecrübeleri	231
Orhan Erkurt : Tırnak bakımı, tırnak merhemleri	234
O. Zeki Öktem : Beygirlerde Piroplazmoz müşahedeleri	239
Çevirme	
M. Turgut : Yeni Kanser vak'aları	252
Hulâsalar	254
Yeni neşriyat	265
Meslek haberleri	267
Salgın hastalıklar hulâsası	274
Soy Adları	275

ASKERÎ TIBBİYE MATBAASI

1935

Baytarî tababette de

bu en iyi ilâcın kefilidir.

OMNADINE büyük ve ufak hayvanların bütün hâd intânî hastalıklarında muafiyet tedavisi için

ODYLEN büyük hayvanlarda uyuza ve tufeyllere karşı mücadele için

VACCIN-YATRENE E 104 müzmin hastalıklarda tenbih tedavisi için aşı

ENTOZON sığırlarda meme guddesi iltihabına (mastitis) karşı

TRYP AFLAVINE pyroplasmose tedavisi için

NÉOSALVARSAN baytarî sahada kullanılmak üzere

NÉMURAL taenia ve botriocephalus mücadelesi için

» *Behringwerke* «

LEVERKUSEN (ALMANYA)

Hayvan Bakımında Tırnak ve Ehemmiyeti

Über Hufpflege beim Pferd

Muallim By. Kay. Ali Karadeniz

Tırnak, hayvanın vücudunu teşkil eden azadan en mühim bir kısımdır. Araplar tırnağa zılf, Fransızlar sabot, Almanlar Hornkapsel, Hornschuh ismini vermişlerdir.

Biz ise sadece tırnak deriz. Tırnağın şekli her neye göre değişir, meselâ umumun bildiği veçhile beygirlerle katırlarda ve eşeklerde tırnakların şekli yuvarlak ve tektir; bakaratta ise uzunca ve ortadan yarık yani çifttir. Biz bunlardan evvelâ ordumuzun şimdiki halde başlıca nakliye ve hareket vasıtası bulunan beygirlerden ve katırlardan bahsedeceğiz. İleride ve lüzumunda diğerlerini de gözden geçirebiliriz.

Binaenaleyh mevzuumuza esas olan beygirlerde tırnağın ehemmiyetinden bahsetmek suretile maksadı mümkün olduğu derece izaha savaşacağım.

Tırnakların ehemmiyeti

Tırnakların ehemmiyeti, dünyada mevcut insanların kendi bedeni kuvvet ve kudretleriyle pek güç başarabilikleri ve yahut ta hiç başaramadıkları çeşit çeşit işlerini ve ihtiyaçlarını daha kolaylıkla ve aynı zamanda daha emin bir surette yapabilmek gayesile hayvanları kendi istek ve ihtiyarları altında çalıştırmağa başladıktan sonra lâıykile anlaşılmış olan bir keyfiyettir. İşte bu anlardan itibaren takdir edilen tırnağın ehemmiyeti ve bu kaygı ile muhafazalarına savaşılmış olması sayesinde dir ki, memleketlerde ziraat, ticaret, sanayi ve askerlik işleri adım adım ilerliyerek bu günkü terakkiye erişmiş ve dolayısıyla de elde edilen hayvan kuvvet ve kudreti insanlar için değişik işlerde çok büyük faideleri temine vasıta olmuştur.

5008800
1935, 122

Tırnak hayvanların kol ve ayaklarının nihayetlerini (ucunu) süsleyen ve gövdenin yer ile emin surette mesnedini teşkil eden duruş ve yürüyüş ve atlayış ve sıçradığı zamanlarda gövdenin müvazenesini veya sademe akislerle bazı uzuvların harabiyetten kurtulmasına yarayan, yani muhafaza işini gören sert olmakla beraber elastikî=élastique ve dayanıklı karni-yüttabia gayet mühim birer uzuvdur.

Fransanın yüksek ilim ve fen erbabından Henri Bouley beygiri müteharrik makineye benzetmiştir, binaenaleyh gördürecek işleri için pek yarayışlı olmak dolayısıyla insanlar tarafından bu derece değerli tutulan beygir, katır ve benzeri hayvanlardaki tırnakların kıymet ve ehemmiyeti ancak onların sağlam, düzgün olmaları ile kabil olur. Tabiri diğerle bu kıymet ve ehemmiyet tırnaklardaki düzgünlük ve sağlamlığın nisbet derecesile ölçülür. Aynı zamanda tırnaklardaki sağlamlığın devamlı olması da şarttır. Aksi halde hayvanın kıymet derecesi düşer veya büsbütün kaybolur. Şüphesizdir ki, kıymeti kısmen düşen hayvanlardan beklenen iş kuvveti de az olur, eğer, kıymet büsbütün kaybolmuş ise hayvandan beklenen işte sıfıra inmiş olur.

Bunun içindir ki, hususî ve münferit işlerde olsa bile tırnakların bozulması yüzünden ıskarta edilecek hayvanlardan husule gelecek maddî zararları sadece sahiplerine münhasır ve mahdud gibi telâkki ve kabul etmeyip bilâkis bu zarar ve ziyanların çoğalıp devam etmesi göz önüne getirilerek memleketin serveti, iktisadiyatı ve binnetice müdafaası nazar noktasından doğacak ve karşılanması çok zor olacak zararlara sebebiyet vereceğine inanıp iman edenlerdenim.

Tırnaklardaki sağlamlığın devam ettirilmesi, muhtelif arızalardan korunulması, arızalar bilinirse derhal önüne geçilmesi hastalıkların tedavisi, nala hazırlarken güzelce fennin vesayası dahilinde yontulması ve arızaları görülürse ona göre tedbirli davranılması velhasıl gördürülecek işlerin nevine ve mevsime göre nalların çakılması gibi hususlarla beraber daha bir takım kayıt ve şartlara bağlıdır ki, bunun da ancak meslek

iktizası fennî bilgilerle mücehhez Baytar nezareti altında yetişmiş ve yetiştirilmiş nalbantlar delâletile temin edileceğine şüphe yoktur.

İşte tırnakların kıymetine fennî bilgiler çerçevesi dahilinde iyi muhafazasına ve lâzımı veçhile teçhiz edilmesine dikkat ve ihtimam gösterilmemek yüzünden meydana gelecek zarar ve akıbetlerin ne derecelerde mühim olacağı hakkındaki fikrimizin isabet derecesini teyit için tarihi bir iki vak'ayı da sırası gelmişken burada söylemek faideli olur kanaatindeyim. (Hocam merhum Bay. Binbaşı muallim Hayrettinin notlarından alınan 3 hulasa)

I — . 1812 de Napoléonun Moskova seferinde uğradığı müthiş bozgunluğun sebebi ordunun ozamanki nakil vasıtası olan hayvanların ve hassatan süvari ve topçu beygirlerinin buz mihlari ile nallı bulunmadıklarına atfedilmektedir. Zira kar ve buzlarla örtülü harb, harekât meydanlarında hayvanlar buz nal ve mih-sızlığı yüzünden yürüyemez olmuşlar ve bütün zorluklar ve zorlamalararağmen tırnaklar aşınmaktan ve nihayet harabiyete uğramaktan naşı hareket edemez bir halde yerlere serilib kalmışlardır ve bu sebeplerden de ric'at esnasında ordunun bütün top, cephanelerini ve bilcümle levazımının terkedilmesi zarurî olmuştur. İmparatorluk tarihindeki kaydına nazaran.

II — . Kezalik 1871 de Burbaki ordusunun ric'atını intac edea esbab sırasından birisi de Fransız ordusu süvari hayvanlarının Alman ordusu süvari hayvanları tırnakları gibi mücehhez olmadığından ileri geldiği rivayet edilmektedir.

III — . 1830 senesinde [ekseriyetle nakliyat beygirler, ile icra edilirdi] Paris şehrindeki nalbandlar yevmiyelerinin azlığından grev ilân etmişler, bunun üzerine bir hafta geçmeden hayvanların tırnakları aşınmış bir çok sanayi erbabı vesaiti nakliye fıkdanından pek büyük zararlar görmüştür.

Tırnakların kıymeti ve ehemmiyeti hakkında yürütülen mütaleaya daha şu birkaç sözde ilâve etmek münasib olur:

Tırnaklar insan ayaklarına da misal olarak benzetilebilir ve onlarla şu suretle mukayese edilebilir. Şöyle ki; bazan

insanlar arasında her ayağın bir olmadığı malûmdur. Yâni düz, çarpuk yahutda başka türlü fena teşekküle uğramış ayaklar bulunacağı gibi hattâ aynı insanın her iki ayağı birbirine nazaran büyük ve küçük olduğu çok defa görülebilen muayyebatdandır. İşte bu suretle arızî veya velâdî olarak muntazam olmıyan ayaklarda muhtelif sebebler te'sirinde olarak türlü türlü cerhî afat meydana gelebileceğinden bütün bu mahzurlardan doğacak zararları tadil ve tehvin kısmen de bir kat daha ilerilemekden menedebilmek için bir takım tedbirler alınmasına ve bu arada başlıca ve gayetle üstad bir kunduracıya ihtiyac gözüktür.

Hayvanlarda bu haller hem de daha şümüllü olarak mevcuttur.

Binaenaleyh tırnakların şekli çarpık, bozuk veya çatlak olur, irsî veya birçok sebeblerden olarak arızî amudiyet bozuklukları, yâni it elli, paytak vesaire haller bulunursa hayvanlarda daima topuk çalma, sürçme, yetiştirme, düşme ve saire gibi fenalıklara sebebiyet verir. Bu kabil hayvanlarda mevcut mahzurları tamamen veya kısmen, yahud da, ilerlemelerine mâni olacak tedbirler yapılmasile beraber aynı zamanda gayetle usta olan nalbandlar tarafından nal yapılmak ve çakılmak lâzımdır. Bundan başka hayvanların yaşayacakları ve çalışacakları iklim, arazi, köy ve şehirlere, hattâ binek, manej, av, yarış, konkur hipik, araba çiftçilik, askerlik noktai nazarından gördürülecek işlere nazaran nal yapılması ve çakılması zarureti vardır.

Bu takdirde nalbandlar tabiî veya marazî hale göre bütün mehareti göstererek vücudün temeli mesabesinde olan ayakların teşekkülâtına vâkif bulunmak suretile nal yapmak ve çakmakla mükellefdirler. Bu derece ehemmiyetli işi hakkile başarabilmek ise mutlak fennî nalbandlığı öğrenmiş bulunmakla mümkün olur.

Tırnağın kıymetini ehemmiyetini tarihin derin devirlerini gözönüne getirerek de öğrenmek mümkündür.

Meselâ: Kurunu ulâ (Birinci devir) Yukarıda bahsi geçtiği üzere tırnakların kıymeti beygirlerin insanlara hizmet etmeğe başladığı zemandan başlar ki, tırnakların arızalar karşısında müteessir olduğu görülmüş bu sebebdan muhafazası düşünülerek ilk defa meşin ve iplerle ayağın şeklinin muhafazası düşünülmüş ise de şiddetli hareket ve vücudün ağırlığından bu muhafaza usulü teammüm edememiştir.

Eski askerî tarihlerde İskenderi Kebir ile Mihirdadın-Mithridates birkaç defalar ordularını durdurmaları, tırnakları aşınan beygirlerin yürüyemediklerinden ileri gelmiştir, denilmektedir.

Kezalik meşhur Roma İmparatoru Neron sevdiği katırına (Tırnağın muhafazası için olsa gerekdi) gümüşden nal yaptırmış ve maşukası Popiyeye aid katırın tırnağına da altından levhalar tatbik ettirdiği rivayet edilmektedir.

Çeltik (Celtique) devri: Milâddan çok evvel, tunç piring, demir, çelik devri olup bu devirde harb malzemesi yapılmağa başlanmış. Çeltikler, cemiyeti beşeriyenin (O zaman) ilk san'atkârı idiler. Golvalılar bunlara madencilik inhisarını vermişler, işte, nal imâlinin bu devirde başladığı zehabı hasıl olmakda ise de daha birçok tarihî vak'ayı zikredilmekde olduğundan bunun kat'i başlangıcı olduğuna hüküm verilmektedir.

Kurunu vusta (Orta zaman): Kurunu vusta nalbandlığın ihtirana başlangıcı sayılabilir diyenlerde vardır. Lâkin 5 nci asırdan 15 nci asıra kadar nalbandlık terakki edememiştir, fakat bil'âhare süvariliğe ve biniciliğe birçok zenginler rağbet göstererek arzu ve haves artmış, musabakalar başlamış, kazanan hayvanlara gümüş ve altından nallar raptı başlamak suretile rağbet ziyadeleşmiştir, zamanı vasatinin nihayetlerine doğru mahmuzlu nalların icadıda başlamışdırki, tırnakların muhafazası için nalbandlığın terakkisinin başlangıcı bu devir olduğu anlaşıyor.

XX. Asırda: Tırnakların fevaidi şübhe bırakmayacak tarzda temamilen anlaşılacak bunların muhafazası fennî nalbandlıkla olacağından bu san'at artık en mükemmel devrine

erişmiş bulunuyor ve bütün cihan memleketleri ihtiyaçlarına göre nalband mektepleri açarak ilmî ve fennî kanaatler üzerine hayvanların nallarını tertib ve tırnakların muhafazasını düşünmüşlerdir ve bilhassa ciheti askeriyede topçu, süvari, nakliye, mekkâre, yarış, konkur hipik vezaifinde kullanılan hayvanatın hizmetlerinin ehemmiyetine göre model nallar yapılmıştır. İşte: bu hizmet nallarile mücehhez hayvanatdan azamî istifadeler te'min edilmektedir. Aksi takdirde tırnağın harabiyetile hayvanın kıymetinin hiçe indiği her vakit görülmektedir, hattâ dilimizde dahi, «Bir mih bir nalı ve bir nal ise bir hayvanı kaybettirir» sözü darbimesel halinde her vakit söylenmektedir.

Netice: Tırnağı sağlam olan bir hayvan bütün kuvvet, kudretile tamam bir hayvandır. Tırnağı sağlam olmayan bir beygir de temeli bozuk fakat ihtişamlı görünen bir binaya benzer. Böyle bir beygirden şübhesiz hizmet beklenmez. Bir gozü kör hayvan, kanında mevcut cevheri tek gözle her vakit gösterebilir, fakat tırnağı bozuk bir beygir her ne ırk ve şecere mahsulü olursa olsun bütün kıymet ve kabiliyet noktai nazarından hiçe iner. Avrupada bu kabîl hayvanlar etlerinden istifade edilmek üzere, kasablık hayvan sınıfına dahil olarak mezbahaya gönderilerek bir istifade te'min edilir bizde ise bu usul henüz tatbik edilmemekde idi.. Binaenaleyh fenni nalbandî ve ayak hastalıklarındaki ihtisasıma ve esasen şimdiki halde bu dersin de hocası bulunduğum için şimdiye kadar gördüğüm birçok tecrübelerden de edindiğim kanaati anlatabilmek için kısaca: Ben de tırnak hayvanın tamamen kıymetine müsavidir demekle iktifa ederim.

Askeri Baytar Tatbikat Mektebi Cerrahi şubesi çalışmalarından

Evipan Sodique İle Tatbikat ve Neticeleri

Beobachtungen über «Evipan sodique»

Cerrahiye muallimi Dr. N. Zobu

Son senelerde tatbikat meydanına çıkan ve hükümetimiz tarafından izin verildiği için eczanelerde bulunan Bayer fabrikası tarafından yapılmış olan Evipan Sodique adlı umumî duyguyu iptal eden ilâcî bende klinigimde kullandım. Bu ilâç hakkındaki görüşlerim aşağıya yazılmıştır:

Son zamanlarda isimleri çoğalan uyuşturucu ilâçların herbirerlerinin yekdiğerine karşı üstün tarafları vardır. Mak-sada göre iyi tarafı çok olanı tercih edilmek suretile kullanmak icab etmektedir. Bu ilâcında kendine mahsus iyi tarafları vardır. Mamafi mahzurlu noktalarıda bulunmaktadır.

Evipan Sodique acide N-methylcyclohexenylmethyl barbiturique in sodium ile olan milhidir.

Bu madde ticarete tûb içinde satılan beyaz bir tozdur. Suda kolayca erir, alcoolde daha kolay erir. 145 hararet derecesinde eridiği mukayyettir. Yapdığım tecrübede 125 derecede erimedi:

Lezzeti hafif acıdır. Muakkam suda bire on nisbetinde mahlulü hayvanın kilosuna 0,30 santigram hesabile verit içine şırınga edilirse 2-3 dakikada uyutur. Bu miktarın 3,5-4misline hayvan ölmeden tehammül etmektedir. Fakat miktar tıbbi miktarı geçince uyku müddeti uzamakta ve uyanırken ihtilaclar göstermektedir. Kilo başına 0,30 santigram içinde yapılan şiringalarda uyku zamanı 15-20 dakika olduğu halde bu miktar kilo başına 0,50 ye çıkarıldığı takdirde uyku müddetinin 3-6 saate çıktığı görülmüştür.

Tıbbî dozlar kullanıldığı zaman hayvan uyanınca sersemlik biraz devam etmekte isede fazla dozlarda sallantı (balanse) uzunca zaman sürmektedir. Evipan Sodique insanlarda uyuyamıyanlarda uyku ilacı olarak ağız yolu ile verilmektedir. Dr. H. Weese nin müşahedesine göre hayvanlarda uyutucu miktar ile ağızdan verilen uyku getirici miktar birbirine müsavidir. Benim yaptığım tecrübeye aynı neticeyi verdi.

Narkozun te'siri mevcut diğer ilaçlara nazaran daha çabukdur. Devran üzerine tesiri gayet azdır. Nabız muntazam halini muhafaza etmektedir. Köpek kedi, tavşanda yaptığım tecrübeye göre deri altına ve adale içine yapılan şırıngalarda teharrüşden ileri gelme iltihaba tesadüf edilmemektedir.

Evipan Sodique ile uyutulan hayvanların teneffüsündede bir tegayyür tesbit edilememiştir. Tıbbî doz ile uyutulan hayvanların uyanmasını müteakıp tehassul eden sersemlik bir defa zail olursa artık tamamen zail olmuş telakki edilmelidir çünkü tekrarı görülmemiştir.

Tatbiki

Hayvanın hazırlanması: Narkozdan evvel morfin şırıngasına ve hayvanın aç bırakılmasına lüzum yoktur. Yalnız dolu mide ile verilmemesi icab etmektedir; (aksi taktirde hayvanın kusdugunu gördüm).

Mahlûlün hazırlanması: Evipan ticarette içinde bir gramlık tozu bulunan ampullerde dir. Bu ampullerle beraber 10,5 gramlık steril suyu bulunan ampuller (ampoul) daha vardır. Her iki ampulün ağız kesilir, steril su ampulden bir şırıngaya alınır ve toz Evipan nın bulunduğu ampule dökülür. Ve biraz çalkalanır (çalkanmıya meydan kalması için hepsi dökülmez) ve mayı birkaç defa şırıngaya çekilir ve çıkarılır. Bu suretle toz tamamen erimiş bulunur.

Bu mahlûl artar ise tekrar kullanmak için üzerinden 2-3 saat geçmemiş olması tavsiye edilmektedir. Esasen uzun zaman kendi haline bırakılırsa mahlul içinde beyaz calihaların teşekkül ettiği görülmektedir.

Hissin iptali kısa bir zaman devam ettiğinden (15-20 dakika) ancak kısa devam edecek ameliyelerde bu ilaç tercih emilmelidir. Evipan ile hissin iptali kısa olduğundan zerki müteakıp vakit gayip etmiyerek ameliyeye başlamak muvafıktır. Eğer ameliye esasen kısa devam edecek ise narkozun amikleşmesi için ameliye biraz tehir edilebilir. Şayet vaziyet icabı ameliyenin uzatılması lâzım gelirse (12-15 dakika sora) koklatma yolu ile veya diğer bir suretle ikinci bir edviye ile hissiyetin iptalinin temdiei lâzımdır. Hissiyetin tekrar temdit suretile iptalinde Evipan kullanılmamalıdır. Çünkü hasta uyanır iken teheyyüç fazla devam eder. Şayet 30-40 dakikadan fazla iptali hisse ihtiyaç var ise Evipan kullanmaktan sarfı nazar etmek daha muvafık olur.

Evipan Sodique ticareted 1-5-25 adet tüpler içinde birer gramlık tozları ve tozun tüb adedine göre 10,50 gramlık muakkam, mukattar suyu havi kutular içinde satılır. Beş tüblük kutuların perakende satış fiyatı 400 kuruştur. Uyku için kullanılanı 0,25 gramlık on komprimeyi havi tüplerdedir, bunlardan 1-1,5 komprime kullanılır.

Hulasa Evipan Sodique Med. ve Med. Vet. (beşeri ve baytarî) sahalarda bugün mükemmelen kullanılan bir ilaç olup yeni intişarına ragmen baytarî ve beşeri tatbikatda Almanca ve Fransızca gazetelerde müşahade notlarına oldukça tesadif edilmektedir. Baytarî literatürde Hanover yüksek baytar Mp. de G Reichvald ve Berlin baytar Mp. de Hegerin ve yine aynı mektebde küçük hayvanat kliniğinde Knebelin müşahedeleri heb müsbet neticelerden bahsetmektedirler.

EVİPAN SODIQUE in hayvanata tatbikinde görülen müşahedeleri muavinim bay Rifat zabt etmiştir, kendiside bunları gazetemizde neşredecektir.

Hülasa

EVİPAN SODİQUE güzel, umumî hissi ıbtal eden bir ilacdır. İyi tarafları :

- 1—Kolay tedarik edilir
- 2—Kolay ihzar edilir
- 3—Tam bir iptali his yapar
- 4—Kokusuzdur
- 5—Hacmi küçüktür
- 6—Zarif ambalajı vardır
- 7—Köpeklerde tatbiki gayet kolaydır

Fena tarafları :

- 1—Fiatı behalidir
- 2—Fiatı dolayısıyla büyük hayvanatta kullanılmaz
- 3—Sıkleti az olan hayvanatta túbde bulunan EVİPANIN bir kısmı kullanıldığı zaman diğer kısmı atılmak icabetmektedir. Bu mahzuru kaldırmak için daha küçük meselâ yarım gramlık dozu havi ampullerde yapılmalıdır.
- 4—Köpekden daha küçük hayvanatta verit içine şırıngası müşküldür, bu hususda mümaseseli olmak lâzımdır.

Beobachtungen über «Evipane sodique»

Die von uns mit Evipan sodique gemachten Versuche, zeigten uns, dass dieses Praeparat seine gute Eigenschaften hat. Dieses Mittel befindet sich in Tuten in weisser Puderform.

Bei der mit diesem Pulver im Autoklave gemachten Experimente bei 120 C. mussten wir bemerken, dass sich dieses Pulver nicht gelöst hat.

Bei den Versuchen die wir auf kleinen Versuchstieren gemacht haben, mussten wir nachstehendes feststellen :

Dieses Mittel ist leicht erhaeltlich und kann leicht prae-pariert werden. Die Wirkung die wir bei Anwendung des genannten Mittels erwirken konnten war, dass die von uns verwendeten Versuchstiere vollkommen betaeubt wurden. Diese Arznei ist geruchlos und wird in geringen Mengen gebraucht. Die Applikation bei Hunden ist leicht. Die Packung dieser Arznei wirkt anziehend.

Diesen guten Eigenschaften gegenueber, ist der Preis der in Frage kommenden Arznei zu teuer. Aus diesem Grunde ist dasselbe auf grossen Tieren nicht zu verwenden.

Da die Original tuben von 1 gr. für Tiere bis zu 30 kg. reichen und bei einem Tiere von nur 16 kg. und weniger eine verhaeltnis geringere Menge angewandt wird und wird der Rest des Tubes innerhalb 2 Stunden unbrauchbar.

Aus diesem Grunde, waere es sehr zweckmaessig, wenn dieses Mittel auch in Tuben von nur 1/2 gr. erhaeltlich waere.

Bei kleineren Tieren als Hunde ist eine Injektion intravenös schwierig.

As. By. Ttb. Mp. Dahiliye Kliniği ve Marazî
Teşrih şubesi müşterek çalışmalarından:

İstanbulda Stuttgart Köpek Salgını Vak'aları.

Stuttgarter Hundeseuche in İstanbul.

By. Bnb. Dr. Ali Hadi ve By. Bnb. Dr. Üveis Mashar

Stuttgarta yaptığı şiddetli bir salgın sebebiyle üzerinde 1898 de *Klett* tarafından daha geniş neşriyat yapılarak bu şehre izafeten **Stuttgart Köpek salgını** ismi verilen ve bazı eserlerde de **Köpek tifüsü** (Hundetyphus, Typhus du chien), **Köpek vebası** (Hundepest) ismi altında da bildirilen bu hastalığa aynı zamanda gösterdi teşrihi mühim tegayyürler de nazarı itibare alınarak **Gastro - Enteritis haemorrhagica Infectiosa canum** (köpeğin intanî mide-em'a iltihabı nezfisi) de denmiştir.

Hastalık Almanyanın muhtelif şehirlerinde, Avusturyada, Macaristanda İsviçrede Fransada, Belçikada, İngilterede, İtalyada, Çekislovakya, Hollandada, Rusya, Polonyada, Yugoslavyada, Amerikada muhtelif derecede intişarlar göstermiş olup halen de bazan salgın suretinde bazan da münferit olarak zuhuru bildirilmektedir.

Bizde bu hastalığa ilk defa 1928 de Çavuşbaşı çiftliğinden getirilen bir çoban köpeğinde rasladığını hocamız *Rıza İsmail* bildirmektedir.

Üveis Mashar 1927 den 1934 nihayetine kadar İstanbulda otopsilerini yaptığı 95 köpekten 5 inde (kayde nazaran 1928 de bir, 1931 de bir, 1932 de iki ve 1934 de bir olmak üzere) hastalığı, vasfî tegayyüratına atfen, tesbit etmiştir.

1934 İkinci Teşrin ayında Mektep klinigine gelen mevzulardan iki köpekte daha bu hastalığı serirî ve marazî teşrih noktai nazarından tekrar görmüş olmaklığımız **Stuttgart köpek salgını** nın İstanbulda da, ele geçen vak'alara göre,

münferit ve fakat müstekir olarak mevcudiyetini teyit etmektedir. Bu itibarla yeni literatürleri de ilave ederek vak'alarımızı bildirmegi faideli görmekteyiz.

Hastalık hakkında umumî bilgiler.

Köpeklerin, sebebi henüz kati olarak belli olmayan, hat ve intanî bir hastalığıdır. Serirî şekilleri Gastro-enteritis haemorrhagica ile Stomatitis ulceroosa ve İkterus, Albuminurie, Cylindrurie ve nihayet Uraemie yi andıran tezahurat ile kendini gösterir. Her yaştaki hayvanlar musab olurlar ise de yaşlılarda daha ziyade görülür. Irkın, cinsin, bedenî teşekkülün intanın husulünde rolü yoktur. *Gulmann* hastalığın Dorapat da köpekler arasında seyri esnasında kedilerde de aynı tezahuratı gösteren vekayi müşahade ettiğini bildirmektedir. Hastalığın amili henüz temamlı malum degildir. Uzviyete doğrudan doğruyami yoksa bilvasıtamı ve yahut ta cihazı hazmî tariki ilemi girdigine dair de bir katiyet tesbit edilememiştir. Bir hayvandan diğer bir hayvana tecrübi olarak intikalini iddia edenler (*Steinmetzer*) varsa da bu husustaki müteakip tetkikler bu ciheti henüz kat'i olarak teyit etmemiştir. Bazı müellifler de hastalığı etlerdeki Ptomainlerle zehirlenmeğe atfetmekte bulunmuşlardır. Hastalığı esas itibarile bir Uraemie tezahuru olarak kabul etmek isteyenler de vardır (*Wirth, Klarenbeck, Schach, Schick*).

Lukes bu hastalıkla malul 105 köpekte yaptığı kilye muayenelerinde 95 vak'ada kilye enabibi cidarlarında *Spirochaeta* bulmuş ve buna *Spirochaeta melaenogenes canis* ismini vermiştir. Bunun üzerine birçok müellifler de araştırmalar yapmışlar ve bazıları (*Finik, Prochazka ve Jelinek, Klarenbeck* ve diğerleri) tarafından bu buluş tasdik edilmiş ise de bazıları da (*Höller, Babic, Schack* ve diğerleri) rast gelelemişlerdir. *Konwenaar* ve *Wolff* gibi bazı müdekkikler de serirî ve marazî teşrih noktai nazarından Stuttgart köpek salgınından tamamen salim olan bazı köpeklerin kilyelerinde

Spirochaetler bulmuşlardır. Bundan dolayı bulunan Spirochaetlerin hastalıkla ne dereceye kadar alakadar bulunduğu henüz tam bir sarahatle izah edilememiştir.

Farelerde mebzulen görülen bir Spirochaetose (Leptospirose) olduğu bildirilmekte ve fare Leptospirose amilinin insanların Weil hastalığının amili olan Spirochaetlerle aynı olduğu da iddia edilmektedir. Buna nazaran köpeklerin Stuttgart hastalığında görülen Spirochaetlerle farelerin Leptospirosu arasında bir münasebet olmasını da düşünenler vardır. Klarenbeck Spirochaetlerin uzviyete girdikten sonra kilyelerde iskân ederek burada bilahare tegayyüratı mucib olduklarını ve bu suretle de kilye bozulması neticesi Uraemie husule geldiğini ve Stuttgart hastalığı diye tanılan tezahuratın bu Uraemie levhai seririyesine ait olduğunu ileri sürmektedir.

Arâz : Hastalık iştihatsızlık, şiddetli ve mükerrer kusmalarla başlar. Şiddetli susuzluk (Polydipsie) ve idrar çokluğu (Polyurie) ile beraber umumî takatsizlik görülür. İlk devirlerde humma artar, sonraları tabiinin altına kadar düşer; bu hal vafidir. Kusmuk ilk zamanlarda sarımsıdır; gittikçe koyu bir renk alır ve nezfi olur. Gaita itrahi bazen kanlı ve köpüklü bir ishal tarzındadır, bazen de kabız vardır. Ağız gışayimuhatısı kuru, umumî olarak esmer kırmızı ve siyanozi renktedir. Diş etlerinde, dil kenarlarında ve altında, yanakların içinde mercimekten fasulye büyüklüğüne kadar karhalar ve sathî nekroslar görülür. Cilt süratle elastikiyetini gaib eder ve çekilince husule gelen iltiva uzun müddet tabii haline rücu etmez. Böbrek nahiyesinde tazyikte hassasiyet vardır; bundan dolayı hayvan belini kamburlaştırır. İdrarda daima, bir cihetten kilye tegayyürüne bir cihetten de gıdaî mübadele bozukluğuna ait olmak üzere, gayrı tabiilikler görülür. Bida-yette idrar miktarı fazladır; sonraları idrar çok azalır (Oligurie). Sıkleti izafiyesi 1012-1025 arasında ve nadiren de daha yukardadır. Albumin daima mevcuttur, keza safra da bulunur. Aceton ve İndikan fazla miktardadırlar, bazen de Şeker bulunur.

İdrar deposunun Mikroskopla muayenesinde daima kilye ve mesane hücreleri, küreyvatı beyza ve kaideten küreyvatı hamra ve muhtelif kilye üstüvaneleri (hubeybî, hiyalinî, epitelyaî, demevî, şahmî) bulunur.

Bu arazdan başka bir çok kerreler de muhatî ağşiyede müteaddit nezfi mihraklar, ikterus, nezlevî zatürree, adeli çekilmeler, felçler, adeli teşennüçler gibi asabî tezahurat da görülür.

Menzel hastalığı birisi asabî diğeri midii maai olmak üzere iki şekle ayırmakta, *Jordanoff* ise arâzın şiddetine göre hafif, orta ağır ve ağır olmak üzere üç dereceye ayırmaktadır.

Hastalığın seyri : hat ve tahtı hat, nadiren de fevki hat dır. Vasatî olarak bir hafta devam eder. Bazı şiddetli vak'alarda 2-4 gün içerisinde hayvan öldüğü gibi bir haftadan fazla süren vak'alar ve hatta 2-3 haftalık bir hastalıktan sonrada ölenler vardır.

Hastalığın enzarı : vahimdir. Musabların yüzde 60-80 i ölürlere. Asabî tezahurat bilhassa enzar için fena alamettir. Hastalığın batî neşvüneması selim bir seyre alamet olabilir. Nakahet uzun sürer ve böbreklerde müzminleşen tegayyürat aylarca ve hatta senelerce devam edebilir.

Teşrihi tegayyürler : en önde hazım yolunda görülen tegayyürat gelir. Ağızda diş etlerinde, dilin kenar ve altında mercimekten fasulye büyüklüğüne kadar mahdut, sathî ve hudutları mütebariz ve çabuk nekrose olan difteroid karhalar görülür. Ağız gışayı muhatısı umumiyetle esmer sarı, koyu kırmızı ve hatta siyahımtrak bir renk gösterir. Çokolata renginde fena kokulu muhatî bir ifrazla örtülüdür. Mide gışayı muhatısı umumiyetle esmer kırmızıdan koyu kırmızı siyahımtrak renge boyanmış ve tahtı muhatî nesiçteki mısı- nezfi tereşsuhat dolayısıyla gışayı muhatide kalın katmerler husule gelmiştir. Bazen Pylorus civarında mevziî karhalar da teşekkül eder. Mide muhtevisi ekseriya gıdadan mahrum ve fazla

muhatî, koyu kırmızı siyahımlıtrak veya kirli kırmızı yeşilimtrak renktedir. Barsaklar isnaaşerde daha fazla olmak üzere bütün boyunda fazla muhatlı ve kanlı bir muhtevi ile örtülü olup gışayı muhatısı kalınlaşmış ve koyu kırmızı renge boyanmıştır. Tahtı muhatî nesîç mıslî-nezfi müteşşihdir. Masarika eviyesi dolgun ve ema üzerinde müteşeccirdir. Masarika ukteleri az çok müteverrimdirler. Kilyeler de parenkimaî istihaleye ait tegayyüurat ile bazı mihrakî tereşşuhat ve ihtikanlar görülür. Mesane idrarla dolgundur. Reelerde ihtikan ve ödem bulunur. Kalb ekseriya kanla dolgundur. Endokardda ve hususile sağ üzeynde ve şiryani reevî başlangıcında mevziî olarak endotelin nekrosî bir iltihabı görülür (*Krause*) Kebet şişkin ve fazla kanlıdır.

Teshisî tefrikî : Bilhassa köpeklerin gençlik hastahğı ile karıştırılmak ihtimalî varsa da bu ikincisi hassatan genç hayvanlarda husule gelir ve reevî, maaî tegayyüratı da nezlevî tabiattedir. Bunun ciltteki tezahuratı, cümlei asabiyedeki tevazzuatı da barizdir ve hummanın seyri vasfidir. Bundan başka adi mide ve ema nezlesi, tesemmümler ile de karıştırılabilirse de bunların hususî arâzları tefrike yardım eder.

Tedavi : daima arazîdir. Muhtelif müellifler tarafından bir çok ilaçlar (Anaesthesin, Urotropine, Aolan, Caseosan, Trypanblau, Tripaflavin, Ichtagan, Alkohol, Adrenalin, Morphium, Chinin, Salvarsan, Neosalvarsan, Intrabion, Revonal, Para-di-Para, Homburg 196, Pallicid, Introcid, Magnesium-Perhydrol tabletleri, Spirobismol solubile SS, Formol, Midîi maaî yıkamalar, mai fisyoloji zerkleri ve antiseptik lavajlar, Domuz rujesi serumu... v.s.) kullanılmış ise de tam şekilde hususî bir deva tesbit edilememiştir.

Müşahedelerimiz :

Vak'a 1. — 10/11/1934 de Beyoğlundan 7 yaşında Max isminde bir Foxterrier Köpek seririyata getirildi.

Şikayeti : Sekiz gün içinde köpeğin fazla kilo kaybettiği, iştihatsızlığı, takatsizliği, ağzının da fena kokusu, arasıra kusması va kabız halî idi.

Serirî hali : hayvan yürüyecek halde olmadığından kucakta getirilmişti ve bulunduğu masa üzerinde hareketsiz, bitab kaldı. Umumiyetle zayıf, astenik, uykuya meyil, agşiyelerde ikterik tezahur, burun kuru, ağızdan fena kokulu ve kirli esmer renkte muhatî bir seyelan mevcuttu. Ağız gışayı muhatısı umumiyetle koyu kırmızı siyahımlıtrak renkte ve diş etlerinde, dil altında ve kenarlarında sathî, mahdut ve üzerlerinde güçlkle sıyrılabilen difteroid tevazzuatlı karhalar var. Cilt elastikiyetini tamamen gaybetmiş ve çekildiği zaman husule gelen iltiva uzun zaman rücu etmiyordu. Harareti ilk muayenede 37° C, akşam üzeri 35° C, idi. Nabız yumuşak, muntazam ve süratli olup adedi 140 idi. Kalb sesleri muğlak, teneffüs bazan sık ve bazan seyrekleşmekte. Kar' ile yalnız zirveler de tahtı asamiyet mevcut, diğer aksamı sadriyede vazih idi. Isga ile her iki taraf zirvesinde Râle sous crepitent ile huşuneti teneffüsiye mevcut; Batın çekik olup bilhassa mide nahiyesinde fazla hassas, ayaga kaldırıldıkta belini kamburlaştırıyor. Her iki tarafta kilyelerde de hassasiyet mevcut. Yürüyüş salınlı, idrar pek seyrek ve güçlkle vukua gelmektedir.

Hayvan müşahedeye alınarak evvelâ kabza mani olmak ve hazım cihazını temizlemek maksadile 25 gram kadar hint yağı verildikten bir müddet sonra kusmuş ve kusmuşu kanlı, köpüklü ve fazla muhatî bulunmuştur. Müteakib kusmalarda ise adeta yalnız kan idi. İki saat sonra hayvan evvelâ katı ve sonra kanla karışık muhatlı ve köpüklü gaita çıkardı.

Elde edilen idrarının muayenesinde; manzara bulanık, rüsub mevcut, teamül hamızî, kesafet 1020, albumin litrede 2 gram, Glykos yok, safra mevcut, mikroskopla bakışta pek mebzul olarak hubeybî ve diğer üstüvanat ile lökositler, küreyvatı hamra ve epitel hücreleri görüldü.

Aynı günü gecesı müteaddit kerreler kanlı ve balgamlı ishal ile hayvan son derece kuvvetsiz ve takatsiz kalarak sabaha karşı agonisan bir halde öldü.

Otopside görülen mühim tegayyüurat : ağız gışayı muhatısında diş etlerinde ve dilde karhalar, mide ve emada şiddetli

nezfî iltihab, bevab civarında sathı karhalar, mide ve emagışayımuhatısı koyu kırmızı esmer renkte boyalı, Reelerde orta fuslarda nezlevî bronchopneumonie, kalbde sol buteynde endokardda kademeler ve şiryanı reevî başlangıcında intimada brons beş kuruş büyüğünde sathî nekrosî tegayyür. Kilyeler umumiyetle kanlı, büyücek, tabakai kışriyede mihrakî lekele. Kebed şişkin ve fazla kanlı, safra kesesi dolgun. Masarika ukteleri bir az büyümüşler ve maktaları ratıb. Mesane idrarla dolgun, cidarı incelmış ve batın boşluğuna doğru mütecaviz, içindeki idrar az bulanık. Nesci munzamı tahtelcildî ve mıslî gışalarda sarımtrak bir televvün mevcuttu.

Nescî muayenede kilyelerde bilhassa enabibi bevliye höc-ratı epitelyaiyesinde protoplasmalarının gayrı vasfî bir şekil almaları, hubeybî manzaraları ve nüvelerinin kısmen tegay-yürile muttasıf parenkimaî bir istihalenin mevcudiyeti, bazı kısımlarda az derecede hilâlî tereşşuhatı hücreviye (Plasma höcreleri kümeleri ve lenfositler) mevcut. Eviye umumiyetle şişkin ve küreyvatı hamra ile dolgun Bazı muavveç enbubeler içerisi şekilsiz hiyalinî kitlelerle dolu bulunuyordu. Glomeruluslerde bir tagayyür görülmedi. *Levaditi* boyalarında Spirochaetlere rastlanmadı. Yalnız bazı enbubelerin epitellerinin serbest kenarlarında Argyrophile reaktion gösteren gayet küçük hubeybî kitleler görülmüş ise de büyük büyültmelerde dahi bunların Spirochaetlerle alakası olmadığı anlaşılmıştır. Kebede yalnız umumî olarak rükudetî bir ihtikanın mevcudiyeti ile bazı kısımlarda şahmî tereşşuhatın mevcudiyeti görülmüştür. *Levaditi* boyası menfi netice vermiştir. Tahalde gayrı tabii bir hal görülmemiş ve *Levaditi* boyası menfi netice vermiştir. Emada eviyenin şiddetle kanla dolu olduğu, gışayımuhatının kalınlaşmış ve zügabelerin uzanmış oldukları ve aynı zamanda nihayeti saibelerinin bünyelerini kısmen zayi ederek nekrose olmuş oldukları ve aralarında lökositler irtişahın mevcudiyeti görüldü. *Levaditi* boyası burada da menfi netice verdi.

Bu suretle mevzuun gösterdiği seriri tezahurat ve patoloyaca tegayyüratın yekdiglerine tamamen tevafuku dolayısıyla hastalığın *Stuttgart-Köpeksalgını* olduğuna karar verildi.

Vak'a II.— 24/11/1934 de Kadıköyde bay Şinasi ye ait 6 yaşlarında Draye isminde bir erkek Pointer köpek getirildi.

Şikayeti : İki gündenberi ağzının fena kokusu ve yaraları, kusması, görememezliği, temamilen bitkin hali ve hiç bir şey yememesi idi.

Seriri hali : Ağız gışayımuhatisinde muhtelif yerlerinde karhalar, kokulu kirli muhatî seyelanın mevcudiyeti, burnun kuru olması, Hararetin 36° C oluşu ; nabız zayıf, muntazam ve seri idi. Kalb ve reelerde bir gayrı tabiilik tesbit edilemedi. Hayvan seririyatımızda temamilen kanlı ve muhatî olarak kusdu, mide ve böbrek nahiyesine basıldıkta inilti husule geliyordu. Gaita kanlı ve muhatî idi. İdrar müşkülâtla çıkarılmakta, bulanık manzarada, az rüsuplu, hamızî teamülde, 1022 kesafetinde, albumin fazla derecede mevcut ve mikroskopta muayenede de her cins üstüvaneler vardı.

Mevzuun bu tezahuratı seririyesi doğrudan doğruya hastalığın *Stuttgart köpek salgını* olduğu fikrini vererek bu cihet üzerinde yürümek üzere müşahede altına alındı. Seririyatımızda kaldığı üç gün zarfında hararet 35°-36° C arasında seyretmiş, hiç bir gıda alamamıştır. Yalnız fazla su içmek istemiştir. Müteaddit kerreler kusmuş ve kusmuğu her daim ziyadeleşmekte olan kanı ihtiva ettiği görülmüştür. Cilt elastikiyetini tamamen gayib etmiş ve köpek bitkin bir hale girmiştir. Müteaddit kerreler yapılan idrar muayenesinde daima albuminin fazla mevcudiyeti (litrede 7 grama kadar) ve hubeybî, müşeffef üstüvanelerin varlığı görülmüştür.

Tedavi olarak Urotropine, Salol itası, muhitî firiksyonlar, etrafa sıcak su şişeleri, kalbi takviye edici ilaçlar (Digalen,

Huile camphre) kullanılmış, agza antiseptik lavajlar ve gliserinli lavmanlar yapılmış isede hayvan 26/11/1934 gecesi ölmüştür.

Otopside : Ağızda diş etlerinde, dil altı ve hafelerinde mercimekten fasulye büyüklüğüne kadar sathî ve cidarları mütebariz, ortaları nekrosî karhalar; Gışayımuhatinin koyu kırmızı kirli rengi ; midede şiddetli nezfî bir iltihab ve gışayı muhatisinin koyu kırmızı renkte ve kalınlaşarak katmerler vücade getirmiş olduğu görüldü. Barsaklarda umumî olarak nezlevî-nezfî bir iltihab mevcuttu, muhtevisi fazla muhatî ve içinde kan çizgileri vardı. Kalb boşlukları fibrinî alaka ile dolu; reelerde az derecede ödem mevcut. Kilyeler bir az büyücek, haricen ve makta sathları sincabî sarı yeşilimtrak renkte, tabakai kışriyede bazı kısımlarda nemeşeler ve mih-rakî beyaz lekeler mevcut. Mesane dolgun ve batna doğru mütecaviz idi. Prostat guddeleri bir ufak ceviz cesametinde büyümüş. Kebet şişkin ve kanla meşbu, safra kesesi dolgun bulunuyordu. Cilt altı nesci munzamı ve mıslî gışalar sarımtrak bir televvün gösteriyorlardı.

Nescî muayenede kilyelerde birinci vak'ada yazılan tegay-yürat görüldü. *Levaditi* boyasında *Spirochaetlere* rastlanmadı.

Bu suretle bu vak'ada da serirî tezahuratı teşrihî tegay-yürat da te'yid ederek hastalığın *Stuttgart Köpeksalgını* olduğu kanaati teyyid etti.

Neticeye girmeden evvel yukarda bildirdiğimiz mevzuların idrar muayenelerinde bize yardımını esirgemeyen arkadaşımız Kimyager *Sabri* ye burada teşekkürü borç biliriz.

Hulâsa:

1 . — Üzerinde serirî tezahuratı ve teşrihî-nescî tegay-yüratı tedkik edererek yukarda bildirdiğimiz iki *Stuttgart Köpeksalgını* vak'ası, birimiz (*Ü.Mashar*) tarafından evvelce bulunan 5 vak'a da nazarı itibara alınarak, hastalığın İstanbulda münferid ve fakat müstekir bir halde mevcut olduğu kanaatini vermektedir.

2 . — Hastalığın İstanbulda daha münteşir olması ihtimali de varsa da her hastanın ele geçmemesi ve bahusus sahibi yanında ölenlerin bir tarafa atılarak otopsiye gönderilmemesi relativ olarak vak'a adedini azaltmaktadır.

3 . — *Lukes* tarafından kilyelerde bulunan ve hastalığın âmili olarak gösterilmek istenen ve bazı müellifler tarafından te'yid edilen *Spirochaetlere*, bazı menfi netice alanlar gibi biz de iki vak'a üzerinde kilyelerden ve bir vak'ada kebed, tahal ve em'adan yaptığımız *Levaditi* maktalarında rast gelemedirik.

4 . — *Stuttgart Köpeksalgının* kilyelerin müzmin afâtî ile alâkadar bir *Uraemie* tezahuru olduğunu iddia edenler varsa da biz vak'alarımızın kilyelerinde gördüğümüz teşrihî ve nescî tegayyüratın daha ziyade intanla alâkadar degenerativ bir şekilde bulunması, ve hususile *Glomerulusların* salim ve hilâlî müzmin bir afetin bulunmaması, dolayısıyla *Uraemie* husulü için kâfi bir tegayyür olamayacağı kanaatinde bulunuyoruz. Hastalığı *Uraemie* ye rabt etmek isteyenlerin bunu mevzularının kanında ureyi tâyin etmek suretile te'yid etmiş bulunmalarını lüzumlu görürdük.

4 . — İstanbulda tesbit ettiğimiz 7 vak'anın hemen hepsinde gerek serirî olarak ve gerekse otopside umumî olarak az veya çok derecede bir *Ikterusun* mevcudiyeti nazarı dikkati celb etmekte ve idrar muayeneleri de safranin müsbet zuhurile bunu te'yid etmektedir. Buna nazaran *Ikterusu* hastalıkla doğrudan doğruya alâkadar bir tezahur olarak görmekdeyiz.

Stuttgarter Hundeseuche in Istanbul

Zusammenfassung

Über die als Stuttgarter Hundeseuche bezeichnete Krankheit des Hundes (auch Hundetyphus, Hundepest, gastro-enteritis haemorrhagica infectiosa canum genannt) wurde in Istanbul zum ersten Male von *Rıza İsmail* im Jahre 1928 (Befall eines Schaeferhundes) berichtet.

Bereist bei den seit 1927 hier vorgenommene 95 Hundesektionen hat einer von uns (*Üveys Mashar*) den charakteristischen pathologisch-anatomischen Veränderungen gemäss, 5 Mal diese Krankheit festgestellt und zwar 1928 ein Fall, 1931 ein Fall, 1932 zwei Faellen und 1934 ein Fall.

Im November 1934 hatten wir Gelegenheit, wiederum diese Krankheit bei zwei Hunden klinisch und pathologisch-anatomisch zu studieren. Einige besondere Feststellungen der Untersuchungen geben wir nachstehend zu Bericht.

1. Im allgemeinen kommt die Stuttgarter Hundeseuche in Istanbul sporadisch vor, doch scheint sie ein ständiger Bewohner zu sein; zumal leider nur wenige kranke Tiere zur Behandlung resp. Obduktion von den Besitzern gebracht werden, was eine relative Verminderung der Faellen bedeutet.

2. Die erst von *Lukes* in der Niere vorgefundenen und als Krankheitserreger «*Spirochaeta melaenogenes canum*» bezeichneten Spirochaeten, -teils von Forschern bestäetigt, teils nicht vorgefunden, - haben wir in unseren beiden Faellen bei den von Niere, Leber, Milz und Darm gemachten *Levadi-Schnitten* nicht angetroffen.

Die sich mit kleineren Vergrösserungen als ein schwärzlicher Rand hervorhebende feinstaubige argyrophile Granula an der Lumenseite mancher Kanaelchenepithelien hat mit den Spirochaeten nichts zu tun.

3. Die von manchen Autoren gegebene Meinung, die Stuttgarter Hundeseuche sei eine auf chronisches Nierenleiden

basierte Uraemie-Erscheinung können wir nicht als ausschlaggebend ansehen, weil wir bei den histologischen Untersuchungen beider Faellen in der Niere nur eine zur Infektion gehörige degenerative Veränderung vorgefunden haben, während die Glomeruli und das Interstitium keine chronische Entzündung zeigten. Es ist demnach in jedem als Stuttgarter Hundeseuche diagnostierten Falle nötig, Reststickstoffe im Blute eingehend zu untersuchen, um die Beziehungen der Krankheit zur Uraemie genauest festzustellen.

4. Bei den hier vorliegenden 7 Faellen hat sich klinisch sowie pathologisch-anatomisch, mehr oder weniger, der von mehreren Verfassern bereits erwähnte Ikterus gezeigt, in der Leber befand sich nur eine Stauungshyperaemie, und wir nehmen daher an, dass der Ikterus bei der Stuttgarter Hundeseuche eine in direkter Verbindung stehende pathologische Erscheinung ist.

Literatur:

Babic, J. (1927) — Typhus canum in Zagreb. — Jugosl. veterin. glasnik. Jg. 7, S. 21-23. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 47. Jg., S. 988).

Beydemüller, F. (1931) — Über die Verwendung von Spirobismol solubile S S bei der Bekämpfung der Stuttgarter Hundeseuche (Typhus canum). B. T. W. I. 69 - 70 (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 51. Jg., S. 1088).

Davies et Mac Cunu (1931) — L'emploi du formol dans le traitement du typhus du chien. Veterinary Record, 31 Janvier 1931. (Ref. Recueil de Medecine veterinaire, Tome CVIII, S. 29).

Finik, Z. (1926) — Beitrag zur Kenntnis der als Hundetyphus bezeichneten Erkrankung (Stuttgarter Hundeseuche). Przegląd weteryn. Nr. 2. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 46. Jg., S. 1084).

Fröhner-Zwick (1925) — Lehrbuch der speziellen Pathologie und Therapie der Haustiere. 9 Auflage, Bd. 2, S. 490-495. Verlag F. Enke Stuttgart.

Höller, E. (1926) — Eine Erkrankung beim Hund unter dem Bild der «Stuttgarter Hundeseuche» mit bemerkenswerte Bakterienbefund. Deutsch-österreich. Tierärztliche Wochenschr. Jg. 8, Nr. 9, S. 91-92. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 46. Jg., S. 1085).

Hutty-Marek (1913) — Spezielle Pathologie und Therapie der Haustiere. 4. Auflage, Bd. I, S. 216-220. Verlag G. Fischer Jena.

Jelinek, V. und Prochazka, G. (1925) — Beitrag zur Erforschung der Stuttgarter Hundeseuche. Prager Archiv für Tiermedizin und Vergleichende Pathologie. 5. Jg, S. 1-15. (Ref. W.T.M. 13. Jg. S. 327).

Jelinek, V. (1921) — Pigmentgehalt der Niere bei Stuttgarter Hundeseuche. Prag. Arch. f. Tiermed. Jg. 6, H. 3 u. 4, S. 269-276. (Ref. B. T. W. 43. Jg. Nr. 27, S. 450).

Joest, E. (1926) — Handbuch der speziellen pathologischen Anatomie der Haustiere. 2. Auflage, I. Bd. S. 49, 455, 689

Jordanoff (1927) — Studie über die Stuttgarter Hundeseuche Hundetyphus. Münch. tierärztliche Wochenschr. Jg 78, Nr. 13, S. 139-191. v. Br. 14, S. 202-205.

Kitt, Th. (1921) — Lehrbuch der pathologischen Anatomie der Haustiere. I. Bd. 5. Auflage, S. 551, Verlag F. Enke Stuttgart.

Klarenbeek, A. (1926) — Die Aetiologie des azetonämisch-uraemischen Krankheitsbildes (Stuttgarter Hundeseuche, Hundetyphus, Gastro-entérite hémorragique) beim Hunde. Tijdschrift voor Diergeneeskunde. Bd. 35, S. 255-259. (Ref. W. T. M. 13. Jg. S. 395).

Klarenbeek, A. (1926) — Stuttgarter Hundeseuche beim Hund. Tijdschr. v. diergeneesk. Jg. 53 S. 255-259. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht, 46. Jg S. 1083).

Krause, C. (1929) — Zit. nach Ackerknecht und Krause: Kreislauforgane in Joest's Handbuch der speziellen pathologischen Anatomie der Haustiere. 5. Bd., S. 48, Verlag R. Schötz Berlin.

Lukes, J., Jelinek, V. Scharmak, J. (1925) — Zur Frage der Beziehungen der Stuttgarter Hundeseuche zu den chronischen Nierenentzündungen beim Hunde. T. R. 31. Jg. Nr. 39, S. 674-676. (Ref. W.T.M. 13. Jg. S. 89).

Lukes, J. (1926) — Spirochaetosis melaenogenes canum (Stuttgarter Hundeseuche) Prag. Arch. f. Tiermed. u. vergleich. Patholog. 6. Jg., H. 3/4, S. 233-250 (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 46. Jg., S. 1084).

Menzel, Rudolf u. Rudolfine Menzel (1931) — Laienerfahrungen über die Stuttgarter Hundeseuche. B. T. W. II. S. 437-440. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 51. Jg. S. 1086).

Müller, G. (1922) — Die Krankheiten des Hundes. S. 323-326. Verlag P. Parey Berlin.

Nieberle, K. und Cohrs, P. (1931) — Lehrbuch der speziellen Pathologischen Anatomie der Haustiere. S. 211, 272. Verlag G. Fischer Jena.

Opresch, L. (1926) — Die Stuttgarter Hundeseuche und ihre Behandlung mit Pallicid und Elektro-collargol. In. Diss. Berlin. (Ref. D.T.W. 37. Jg. Nr. 35, S. 553).

Rife, C.C. (1927) — Black tongue. Journ. of the American veterinar. med. assoc. Bd. 24, Nr. 3, S. 296-303. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht. 47. Jg. S. 989).

Rıza İsmail (1928) — Köpeklerin tifüsü. Baytarî Mecmuası, Cild 5, Sayı 6, Sayfa 261-265.

Schach, F. (1931) — Beitrag zur Stuttgarter Hundeseuche und zur Uraemie des Hundes. Stuttgarter tierärztliche Mschr. 2, 9-13. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 51. Jg. S. 1087).

Schick, H. (1931) — Über die Beziehungen zwischen Stuttgarter Hundeseuche und Uraemie aufgrund pathologisch-anatomischer und histologischer Untersuchungen. In. Diss. Berlin. (Ref. D.T.W. 41. Jg. Nr. 39, S. 617).

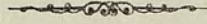
Steinmetzer, K. (1926) — Tierexperimentelle Untersuchungen über Stuttgarter Hundeseuche. W.T.M. Jg. 13, H. 9, S. 481-485.

Tscherniak, W.S. und N.A. Romonov (1931) — Die multiplen Kalkablagerungen in den Geweben des Organismus der Hunde bei der sogenannten «Stuttgarter Hundeseuche». Arch. Tierheilk. 63, S.436-458. (Ref. Ellenberger-Schütz, Jahresbericht 51.Jg. S.1087).

Wirth, D. (1924) — Zur Pathogenese der Stuttgarter Hundeseuche. W.T.M.

Wirth, D. (1927) — Spirochaetosis melaenogenes canum. B.T.W. 43.Jg.Nr.1, S. 3-4.

Wirth, D. (1931) — Stuttgarter Hundeseuche. in Stang-Wirth, Tierheilkunde und Tierzucht. IX.Bd. S.691-696.

Beygirde Nutalyoz ve Trypaflavin ile Tedavi

*Nuttalliose beim Pferde und die Behandlung
durch Trypaflavin*

İntaniye Muallimi Dr. M. Turgut

Beygir Piroplazmozunun Nutalyoz nevi, bazı memleketlerde çok görülmüş olmakla beraber şübheli vekayi de çokdur. Avrupanın Beygir Piroplazmozunu ile en ziyade münten olan yerleri, ak deniz kıyılarıdır. Coğrafya ve iklim taraflarından memleketimiz de bu mntaka içindedir. Yeni neşriyatda hakikaten memleketimizin muhtelif mintakalarında beygir piroplazmozunu vekayiine tesadüf edildiği bildirilmektedir. Memleketimizin bazı yerlerinde beygir piroplazmozunu enzooti halinde bulunmaktadır. Neşriyat daha şümüllü olsa idi memleketin bir hastalık coğrafyası da çizilebilirdi. Esasen Piroplazmoz, sıcak memleketlerde, ormanlık, fundalık, bataklık erazide ve nehir yatakları ile sulak mevkilerde çok görülür, bu şerait ise Türkiyenin bir çok yerlerinde vardır. Geriye kalan taraf, beygirde görülen caballi den mütevellit olan ile nutalyozun ayrılmasıdır; mahalli vekayi, birde bu noktadan ayrılarak bu suretle bir tasnif yapılabilir.

Bilindiği üzere beygir piroplazmozları iki nevi amilden mütevellitdirler: *Pirop. caballi*, *Nuttallia equi*. Caballiden olan nevine hakiki piroplazmoz, nutalya dan olana da Nutalyoz adı verilir. İki hastalık iki amilin hayatî evsafı yüzünden farklıdır, birinden iyi olan diğerine tutulabilir.

Nuttallia Equi: Kanda eritrositler içinde bulunan ve Sporozoer familyasının Piroplazmide sınıfından protoplazmaları sıbağsız tufeylat olub küreyvat içinde çoğalırlar. Bu tufeyl, evvelâ *Theiler ve Laveran* taraflarından 1901 de

tavsif edilmiştir. 1912 de başka müellifler daha etraflı tetkikler yaparak mahiyetini izah etmişlerdir.

Piroplazma caballi nin eritrositlerin nısıf kutrundan büyük, armuda benzer çift şekilleri olmasına karşı, nutalyalar, küçük, uzun, yuvarlak ve halka, birde tetra- salib şeklinde görülürler. Nutalya parazitleri, caballilerden daha ziyade hareket ederler.

Nutalyoz: Nutalyaların yaptığı hastalık, yâni Nutalyoz, parazitin virüsüyetine, miktarına, ve hastanın mukavemetine göre muhtelif derecede vehamet gösterir. Nutalyozu piroplazmozdan daha az tehlikeli görenler olduğu gibi daha vahim sayanlar da vardır.

Nutalyozda görülen araz, piroplazmozla oldukça karışır. Humma her iki hastalık şeklinde de vardır ve tufevlatın kanda çoğalma zamanında, yâni bidayetde ilk görülen arazdır. Nutalyozda hummanın daha aşağı derecede olduğu kayd ve hattâ piroplazmozda kaideten yüksek kaldığı halde nutalyozda aralı olması bir fark telekki edilmektedir. Hastalığın şiddet zamanında anemi meydana çıkar. Kanın sulu olduğu ve eritrosit miktarının azaldığı görülür. Aneminin nutalyozda daha şiddetli olduğuda bildirilmiştir. Kanda hemoglobinin tehallülü ile hasıl olan ikter ikisinde de vardır. Ağşıye temamilen sarı renge boyanmıştır. Nutalyozda bu rengin daha açık olduğu bildiriliyor. Ağşıyede peteşiler görülür. Yürürken ardlarda tutukluk nutalyozda görülmediği, hakiki piroplazmozda bu halin görüldüğü bildiriliyor. İdrara gelince ekseriyetle iki nevide de hemoglobinuri görülmekte fakat bunun mutlak ve daima olmadığı kayd edilmektedir. Hemoglobinuri görülmeyen vekayide vardır. Nutalyozda ise bunun daha az görüldüğü ve olmayan vekayinin ekseriyeti teşkil ettiği anlaşıyor.

Nutalyozun kâhillerde az olduğu kabul edilmişse 1933 de Korsikada askeri hayvanlarda nutalyoz tesbit edilmiştir. Nutalyozdan kurtulan hayvanlarda parazitler vücudün tahal gibi azasında gizlenir ve hayvanlar yeni bir intana mukavemet (Prémuntion) kazanırlar. Bu hayvanlarda başka intanlar,

yıpranmak gibi sebeblerle hastalık meydana çıkabilir. Buna sebep parazit ve vücut arasındaki muvazenenin bozulmasıdır. Bu muvazeneyi de bilhassa tahalin te'min ettiği yapılan istisal tecrübelerile anlaşılmıştır.

Nutalyozun teşhisi, bilhassa parazitlerin kanda veya dahili azada görülmesiyle kabildir. Bunun için hastanın humma zamanında kanından, yahut Tahal lübbü, kebed veya istisal edilen bir ukde frotisi boyanarak muayene edilir. Kadavrada ise sathi veritlerden kan, tahal, kebed, kilye, kalb adelesinin sathından froti yapmak, yahut eskimiş kadavradan bir uzun kemik mihnında muayene yapmak lâzımdır. Parazitler, burada uzun müddet bozulmadan kalırlar. Hastalık müzminse teşhis yine aza ve kan muayenesi ile yapılır. Müzmin vekayide kan küreyvatında yüzde 1-2 nisbetinde parazit bulunur. Hastalığın istasyonier olduğu yerlerde evelce bulunmuş olmayı gözde tutmalı, evelce böyle münten yerlerde bulunan beygirlerde humma ile bir hastalık görünce kan muayenesini ihmal etmemelidir.

Nutalyozu bilhassa *Rhipicephalus* nevinden olan keneler naklederler, *Ixodlar* bunu nakletmezler.

Nutalyozun tedavisinde bu zamana kadar bir çok ilaçlar kullanılmıştır. Pirobleu, %2 mahlûlden 100 smm. dahili verid, Gonacrine, %5 mahlûlden 20 smm. verid dahiline, Süblime, %1 mahlûlden 10-20 smm. verid dahiline İchtargan, %1 mahlûlden 100 smm. verid dahiline zerk. Bu dozlar bir kaç defa tekrar edilebilirler.

Trypaflavin sığırların piroplazmozunda %2 mahlûlden 30 smm. verid dahiline zerk suretile kullanılmıştır.

Kendi vak'amız

Hasta, yabancı ırkdan, doru donda, 5 yaşında, ağır yük çeken bir beygir olub iki hafta evel bir kaç hayvanla beraber sâri bronşite tutularak getirilmiş, bir hafta süren bir tedaviden sonra nekahate geçmiştir. Nekahatte bir hafta hararet dereceleri 38 bulunmuştur. 8. gün akşamı birden 40 derece

hararet göstermiş, ertesi sabah yine 38 olmuştur. İki gün hararet yine normal devam etmiş, üçüncü gün birden 40 ve ertesi sabah 39,5 bulunmuştur. Hayvanın muayene neticesi: Ahvali fena, iştihâ yok, ağşıye açık sarı renkte, nabız dakikada 100, muntazam, müsavi, zayıf, şıryan dolu, teneffüs dakikada 24, derin, sadırda: kar, iki tarafda vazıh sada, ısgada huşunet, kalb, darbeler temiz, asammiyeti küçülmüş, rie orta hududu 12. dili, gaita tabii, idrar az ve sarı renkte idi.

İdrar tahlil neticesi: Renk-sarı, koku-hususi, kıvam-seyyal, manzara hafif bulanık, kesafet-1007, teamül-hamızı, albumin-eseri, şeker-yok, kan-yok, depoda-müteaddit epitel hücreleri, az kilye hücreleri, karbonat billurları.

Kan muayene neticesi: Hemoglobin-60 Sh., Er. 5,568,000, Lök. 15, 500, Lök/Er. — 1/358, Lenfosit-%23, Nötrofil-%70, Monosit — %7, Eos, Bas-yok, genç hücreler-yok, Eritrositler içinde binde 12 nisbetinde Nuttallia equi parazitleri görüldü. Bunlar, asla armud şekilleri göstermedikleri gibi uzun veya halka şekillerinde ve küçükdüler. Tufeylat az miktarda olduğu için tetra şekli görülmedi.

Hayvanın vücudunda ve bulunduğu yerlerde hiç kene bulunamamıştır. Hastaya ilk günü veridi vidacı içine bir gram Trypaflavin, 50 smm. kaynar maimukattar içinde eridilerek zerk edildi. Sabah 40 olan hararet derecesi akşam 41 oldu, ve hayvan pek düşküdü.

Ertesi gün, hararet 40,2, nabız 60, teneffüs 22 olub hayvan da aynı düşkün hal ve ağşıyede sarı renk görülüyordu. İdrar yine sarı renkte idi. Bu gün yine aynı suretle bir gram Trypaflavin veride zerk edildi. Bundan başka bu gün hastaya sabah ve akşam yarımşar gram kafein zerkide yapıldı. Akşam derecesi 39 bulundu.

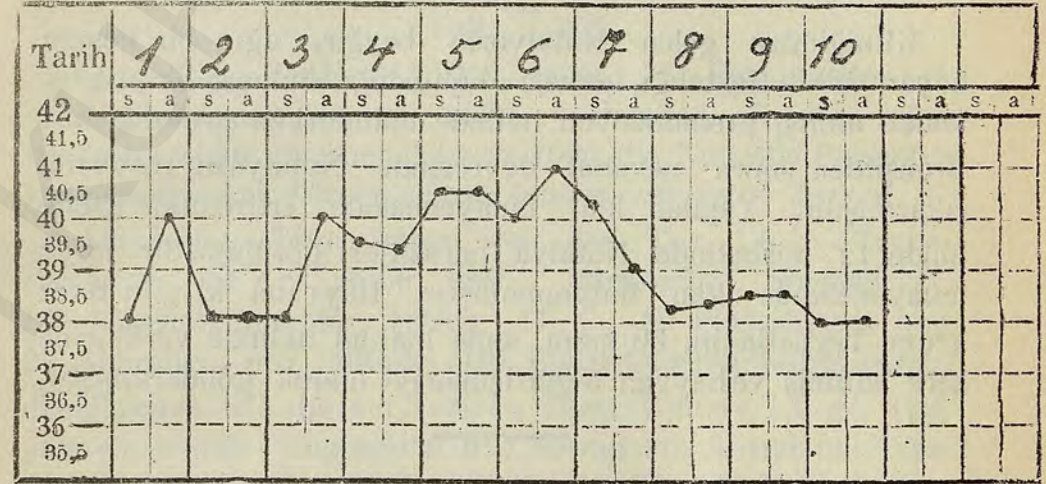
Üçüncü gün, hararet 38,2, nabız 48, ve gözler daha az sarı renkte idiler. Hali biraz daha iyi olan hayvana bir şey zerk edilmedi.

Dördüncü gün, hararet 38,5, nabız 64, iştihâ var, ağşıye hafif penbe idi.

Beşinci gün, hararet 38, nabız 44, ağşıye daha penbeleşmiş, iştihâ ve hali iyi, vezaif tabii görülmüş ve zerk tekrar edilmemiştir.

Hayvan bundan sonra beş gün daha müşahede altında bırakıldı, ve hiç bir hastalık hali göstermediği için sağlam olarak kütasına gönderildi.

Senelerdenberi İstanbul mıntakasında beygir pirop plazmozuna tesadüf edilmediği için bu vak'a hakkında araştırma

Nutalyozlu beygirin hararet trasesi

yapdık. Hayvanların üzerinde ve mahallerinde keñelerde bulunmayordu. Neticede bu hayvanın bir müddet evvel pirop plazmozla bulaşık olan bir mıntakadan gelmiş olduğu anlaşıldı. Şu halde hayvan evvelce Nutalyozu almış, ve Premunison devrinde bulunuyordu. Geçirdiği grip intani, hastalığın nüksüne sebep olmuştur.

Trypaflavin ile hastalığın iki zerkle tedavisinden elde ettiğimiz netice çok iyi bulunmuştur. Trypaflavin, Bayer-Meister-Lucius müstahzarlarından, sarı renkte bir toz olup, kaynar suda rüsupuz erir, yüzde iki nisbetinde mahlul halinde kullanılır. Biz, iki gün müteakiben birer gram veridi içine zerkettik ve hayvan, hiç arıza göstermeden tehammül etti. İki gün sonra da kanda hiç tufeylata tesadüf edilmedi.

Başka bir zerke lüzum kalmadan, ve bütün arazi zail olarak hayvan gönderildi.

Hulâsa

Beygirlerin Nutalyozu (Nuttalliosis), piroplazmozun bir nevi olup *Nuttall'a equi* intanından husule gelmekte ve bir çok memleketlerde olduğu gibi bizde de görülmektedir. Bu hastalıkda da humma, anemi, ikter görülür. Hemoglobinuri daha nadir olarak görülür, ve idrar ekseriya tabii rengini muhafaza eder.

Kliniğimize gelen Nutalyozlu beygir, ağır bir koşum hayanı idi. Hastalığı, evvelce bulunduğu bulaşık bir mntakadan almış, premunisiyon halinde bulunurken geçirdiği sarı Bronşitden sonra nekahat devresinde Nutalyozu meydana çıkarmışdır. Yapılan kan muayenesinde eritrositler içinde binde 12 nisbetinde Nutalya parazitleri görülmüştür. İdrar muayenesinde kan bulunmamıştır. Hayvana iki gün birer gram Trypaflavin, 50 smm. suda mahlul halinde verid içine zerk edilmiş ve hayvan 5 gün içinde iyi olarak gönderilmiştir.

Nuttalliose beim Pferde und die Behandlung durch Trypaflavin

Zusammenfassung

Betr. die Nuttalliose beim Pferde, wurde schon darüber bisher auch in der Türkei berichtet. Die Symptome dieser Krankheit sind den der echten Piroplasmose aehnlich. Haemoglobinurie wurde oft bei der Nuttalliose vermisst.

Das in unserem Berichterwaehnte Tier, ist ein schweres Zugpferd. Dieses Tier hatte eine infektiöse Bronchitis überstanden und befand sich in Genesung. Plötzlich hatte dieses Tier 40° C. Fieber, welches am naechsten Tag verschwand. Zwei Tage nachher ist das gleiche Fieber (40° C.) wieder

erschienen. Die klinische Feststellung war: Schlechter allgemeiner Zustand, aeusserste Mattigkeit, kein Appetit, sichtbare zitronengelbe Schleimhaeute, keine Petechien, 100 schwache Pulsschlaege pro Minute, Herztöne kraeftig und pochend, 24 tiefe Atemzüge pro Minute.

Der Harn wurde wenig abgesetzt, und war die Blutprobe negativ. Die am dritten Tage durchgeführte Blutuntersuchung ergab nachstehendes: Hb. 60 Sh.; Er. 5,568,000; Leuk. 15,500 im cmm.; $\frac{\text{Leuk.}}{\text{Erit.}} = \frac{1}{358}$,

Lym.: 23%, Pm.Neutr.: 70%, Monoc.: 7%, Eos. und Bas.: 0.

Jugendformen waren nicht vorhanden. In den roten Blutkörperchen wurden 12 pro 1000 die Nuttallia Parasiten festgestellt. Am Körper selbst, fanden wir keine Zecken.

Am ersten Tage haben wir dem Tier 1,0 gr. Trypaflavin in 50 c.c. Aqua dest. intravenös eingespritzt. Die Abendtemperatur betrug 41° C. 60 Pulsschlaege und 22 Atemzüge pro Minute. Die Erscheinungen waren genau die gleichen wie die am vorigen Tage. Weitere 1,0 gr. Trypaflavin wurde eingespritzt und betrug am Abend die Temperatur 39 C. Am 3. Tage hatte das Tier 48 Pulsschlaege und 38,2 C. Temperatur. Die Erscheinungen waren zurückgegangen, sodass schon am 5. Tage das Pferd guten Appetit hatte. Die Schleimhaeute waren rosa farbig.

Wir haben das Tier noch weitere 5 Tage unter Aufsicht gehalten und da dasselbe keine Erscheinungen mehr hatte, von uns geheilt entlassen. In unserer Gegend, (in İstanbul) haben wir bis jetzt keine Pferdepiroplasmose beobachten können. Wie wir nachher erfahren konnten, kam dieses Tier aus einer infizierten Gegend. Die Nuttalliose war also im Premunitionsstadium und eine Bronchitis Infektion hatte eine Recidive hervorgerufen.

Die zweimalige Trypaflavininjektion genügte zur völligen Genesung.

Literatür :

E. Fröhner und W. Zwick-Lehrb. d. Spez. Path. u. Therapie. 9. Aufl. Bd. 2, 1925.

R. Rosselut-Dissertation, Toulouse. 1927.

P. Kknuth-Tierheilk. u. Tierzht. Stang u. Wirth. Bd. 8, 1930.

Rampon - Rév. Vét. No. 83, 1931.

A. Vecihi-Ask. Tb. By. mec. N. 9, s. 279, 1931.

J. Faerber-Zeitschr. f. Infek. krkht. d. Haust. N. 38, 1931.

G. Carpentier-Rev. Vétérinaire militaire, 3e fas, P. 276, 1934.

Feresiyede İki Adams-Stokes Vak'ası

Adams-Stokessche Krankheit bei zwei Pferden

İst. Hy. Hst. Dahl. Mth. Dr. Pertev Hikmet

Bu vak'aların neşrini iki noktadan çok mühim görüyorum. Birincisi: pek ender görülen bu hastalığın hayvanlarımızda da görülebildiği kanaatını uyandırmak üzere nazarı dikkati celbetmek için ilk def'a neşriyatta bulunmak.

İkincisi: türkçe baytarî kitaplarımızda hiç yeri olmayan bu hastalığın (Symptomen Complexe) eşkâli maraziye ve tahassul sebepleri hakkında etraflıca malûmat vererek meraklı meslektaşlara hizmet etmek.

Bu düşünceme dayanarak vak'alarımı yazmadan evvel hastalığın etyolojisi hakkında umumî malûmat vermeği ve buna dair yazılan ecnebi literatürleri lüzumu kadar bildir-meği faydalı gördüm.

Adams-Stokes hastalığının tarifi

Yüksek derecede Bradycardie (bilhassa kalb ablukası netecesi), nöbet nöbet baygınlık ve sar'avî ihtilâcatla mevsuf olub marazı uzvî kalb veya arteriosclerose ve yahud da merkezî asab sisteminin bozukluğundan ileri gelir. Bu hastalığı ilk evvel Mergagni (1) insanlarda 1765 senesinde bildirmiş ve 1827-1846 seneleri zarfında Adams-Stokes tarafından tetkik ve tesbit edilmiştir.

Froehner (2) beygirlerde iki türlü Adams-Stokes hastalığı ayırmaktadır.

1.— **Sinus Bradycardie:** üzeyn ve buteynlerin harekâtı yekdiğerile hemahenk olub yalnız kalb harekâtının yavaşlamasile kendini gösterir ve bu araz atropin zerkinden sonra kaybolur. Buna (Koordination Bradycardie) de denir.

2.— **Dissociation veya Ventriculare Bradycardie:** üzeynler ekseriyetle tekallüs ettikleri halde harekâtı kalbiyenin yalnız buteyni darabanında eksilme vardır. Buteynler

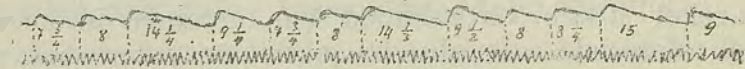
üzeynlere uymaksızın kendi otomatik merkezlerle başlı başına hareket ederler. Bu şekildeki bradycardie'nin sebebi *Myogen* veya *Neurogen* olabilir. Bilhassa üzeynlerin veçhi dahilisindeki şığaftan buteynlerin içindeki şığafa kadar devam eden (His-Tawara) hüzmei adaliyesinin sklerose ve tümör gibi hastalıklarında intibahın üzeynden buteyne geçmesi tamamen kesilebilir. Bu hale (tam kalb ablukası=Kompletten Herzblok) adı verilir.. Neurogen olan şeklinin asıl sebebi ise basaladaki eviye bozukluklarıdır. (Krel) (3)

İntibahın üzeynden buteyne geçmesi mihanikiyeti ve intikal sistemi bozuklugundan doğan kalb ve Nabız (Arythmie) leri

İntibahı üzeynden buteyne geçiren (üzeyni-buteyi ukte) His-Tawara hüzmei adaliyesi bozukluga uğradığı taktirde, mormal halde iken sistolde zail olan ve diyastolde yeniden teessus eden intibah, bir veya müteaddid sistol hareketlerini o suretle zarara uğratar ki, diyastol kendine gelmediğinden intibah te'sirini alamaz. Bu sebepten buteynin tekallüsü intibahı geri kalır ve bir üzeyn hareketi, yani sistol de diyastol gibi intibahsız geçmiş olur. Boş geçen bu müdded zarfında intibah sistemi kendine lâzım olan kuvveti kazanır ve tekrar otomatik husule gelen tenebbüh kudretini üzeynden buteyne doğru nakletmeğe başlar. Bu hareketler intibah sistemindeki bozukluğun derecesine göre iki, üç, dörd, beş veya daha fazla tekallüs ve istirahatlerden sonra tekrar bozulur ve yukarda yazdığımız *Ademi intibah devresi* husule gelerek kalb tekrar bir üzeyni-buteyni hareketini eksik yapar. Bunun neticesi olarak nabızda da her iki, üç veya beş ve yahud daha fazla atış gruplarından sonra bir tevakkuf devresi husule gelir. Bu tenebbühün noksanıyeti okadar fazla olabilir ki, nabız adedi hali tabiiidekinin nısfına inebilir. (Bradycardie mit halber Frequenz) yâni üzeynin birinci hareketi intibah sistemindeki bozukluk dolayisile husule gelemmez, ancak ikinci

hareket üzeynden buteyne geçen intibah dolayisile bir tekallüs veistirhayı vücade getirir. Bu intermittance zamanlarında kalbte hiç bir seda işidilmediği gibi buteyni tekallüs de hissedilmez.

Nabız dalgalarındaki bu kesiklik dolayisile husule gelen gruplanmalarda (yani 3,4,5 nabızın ard ardına atmasından sonra bir fasıla vermesi keyfiyetinde) intermittence müddeti ikinci nabız devresinden sonra husule gelecek olan tekattüad devresinden kısadır. Aynı zamanda intermission dan sonraki birinci nabız kendisinden sonraki gelenden uzun olduğu gibi intermission'dan bir evvelki nabız da biraz uzuncadır. Wenckebach (4) insanlardaki bu gibi nabız müşahedelerini kalbin intibah sistemindeki bozukluğa atfetmektedir.

Wenckebach'a göre (insanlarda)

Kalbin hareketini temin eden bu intibah sistemi, ya teşrihi olarak His hüzmeleri, Tawara ukdesinin tegayyüre uğraması ve yahud ta doğrudan doğruya ve bilvasıta, meselâ sümum, digital'in asaba te'sir etmesi suretile tegayyüre uğrar. Bu marazı te'sir intibah sistemini ya az bozar ve yahud ta intibahı tamamen nakletmeyecek hale getirir.

Asabı rievii midevinin (Vagus) tenebbühü, kalpteki intikal sisteminin vazifesini pek ender olarak durdurur. Daha ziyade kalbin hareketi vazifesini azaltır. (Effet negatif dromotrope) hayvanlarda yapılan tecrübelerde vagusun tenbihi neticesi yalnız üzeynin tekallüsündeki fasılanın buteyn tekallüsünden daha ziyade büyüdüğü; uzaldığı görülmüştür. İntani hastalıkları geçiren insan ve hayvanlarda bu intibah sisteminin bozukluğuna tesadüf edilmektedir.

Digital tedavisi esnasında bazan kalb nazmında bozukluk görülmektedir ki, bu hal digital'in vagus hüzmeleri vasıtasile intikal sistemini hasara uğartmasından ileri gelir.

Buraya kadar yazılan malûmatla intikal sisteminin fizyolojik rolü ve bozulma sebepleri anlaşıldıktan sonra denebilir ki: *His hüzmeleri üzeyn ile buteynler arasında hareketi temin ve tanzim eden bir köprüluk vazifesini gören yegâne uzuvdur.* Bu sistem yukarda yazdığımız muhtelif sebepler dolayısıyla ya kısmen veya tamamen vazifesini göremeyecek şekilde tegayyüre uğrayabilir. Yani intikal sistemindeki bozukluğun derecesine göre hareketi doğuran hissin üzeynden buteyne intikali ya gayri muntazam şekilde ve kısmen geçer, bu taktirde üzeynler muvakkat bir zaman için muntam tekallüs ettikleri halde buteynlerin bir iki ve hatta daha fazla hareketleri madum olur. Buna (*Natamam kalb ablukası Herzblock*) denir. Yahud ta bu sistemdeki bozukluk derecesi hareket hissini bir müddet için tamamen intikal ettiremeyecek derecede fazla olur, bu şekilde üzeynlerle buteynlerin münasebeti uzunca bir müddet kâmil kesilerek buteynler üzeynlerinde ayrı ve kendi otomatik hareketleriyle ve fakat daha bati bir nazımla takallüslerine devam ederler. Buna da (*Tam Kalb ablukası, dissostation total veya Herzblock complete*) denir.

Köpeklerde tecrübevi olarak (Hering-Tawara) şıgafı dahiliden his hüzmeleri kesilecek olursa üzeynlerle buteyn hareketlerinin birbirinden tamamen ayrılması yani tam kalb ablukası temin edilmektedir. İnsanlarda ise ender vak'alarda His hüzmesinde firengi zamkının tevazzuunda veya his hüzmelerinin etrafındaki tesallübü şerayin dolayısıyla bu hüzmelerin dumurunda ve daha bir çok sebeplerde tam kalb ablukası husule gelmektedir.

Tam ablukada üzeynlerin hareketi buteynlerden daha ziyade olup buteynler beygirlerde dakikada 12-20-26 defa, insanlarda ise vasati olarak (30) defa daraban eder. Bazı vak'alarda ise insanlarda darabanı kalbiye (20) ve hatta (15) e kadar inebilir. (Tevfik Salim) (5) idrar da albumin ve tenefüste usret görülür. Buhal hastada bazan sık sık nöbet şeklinde görüldüğü gibi bazan da senelerce gelemeyebilir. Hastalar günün birinde bir nöbet geçirirken terki hayat ederler.

Otopside eklil şıryanlarının tıkanacak derecede iltihabları, şıgafı dahili iltihabı, tesallübü şerayin, kalbte vasfi firengi tegayyürleri, kalb nescinde şahmi istihale ve halali kilye afetlerine tesadüf edilir Hastalığın gösterdiği vahamet nisbetinde otopside görülen en büyük tegayyürler bilhassa *His huzmeleri* ne ait olanıdır.

Böyle bir hastanın kalbi isga edildiği vakıt; Gamagımı kalbiye bazan yüksek ve pürüssüz, bir çoklarında da sistolik nefha ile beraber işidilirki; bu gamağımı kalbiye menşeyini buteynlerin tekabbuz ve istirhasından alır. Üzeynelerin üzeri dikkatle isga edilirse buteynlerin istirahat devresinde çok kere pek hafif sadalar işidilirki, bunlar da üzeynlerin hareketlerinden ileri gelir. İnsanlarda üzeyn ve buteyn gamgamları hayvanlara nazaran daha kolayca işidilebilir. Hayvanlarda kalb nahiyesinin ön ayagın üst tarafı ile kısmen kapalı olması ve kulagın bu nahiyeye iyice tetabuk edememesi pek hafif sadaları işitmekliğimize mani olur. Esasen kalbin o taraftaki adalelerle kısmen örtülü bulunması, cildin kalın ve tüylerle mestur bulunması yüzünden basit stetoskoplarla dahi üzeynlerden gelen bu hafif sadanın işidilebilmesi her vakit için mümkün olamaz. Ancak bu nahiyedeki kıllar iyice traş edilir ve kuvvetli bir fonandoskop kullanılırsa üzeynlerin bu sadaları alınabilir.

İnsanlarda tam ablukada buteynlerin hareketi (1-1/4) dakika tamamen durur bu esnada yüz ve etraf sapsarı kesilerek hastada baygınlık husule gelir. Buteynin kuvvetli ili darbasından sonra evelce tamamen sararan kısımlar kızararak hasta kendine gelir. Natemam kalb ablukasında eğer tenebühün intikali ansızın ve tamamen kesilirse yine aynı araz görülür. Buteyn kendi otomatik faaliyetini yapabilmesi için bir zamana muhtaçtır. *Hering'in Praeaûtomatigue* sükûn dediği bu müddet Adams-Stoks hastalığını husule getirir.

Beygirlerde Adams-Stokes hastalığına dair ecnebi literatürleri

Bang ve Petersen (6) dört beygirde Adams-Stokes hastalığını görmüşler ve bunlardan (3) ünün kalbin asabi intikal sisteminin uzvi olarak hastalandığından ileri geldiğini tesbit etmişlerdir. (His-Tawara hüzmeli adaliyesinin iltihabi insibabı) kalbin marazı uzvisi neticesinde husule gelen bu Bradycardilere 0,30-0,50 *Atropin* zerkleri tesirsiz kalmıştır. Zehirlenme neticesinden ileri gelen ve uzvi kalb hastalığına merbut olmayan diğer bir beygirdeki Bradycardie ise bir *Atropin* zerkinden sonra kaybolmuştur. Bu sebepten *Atropin* bu iki hastalık şekli arasında teşhisi tefriki vasıtasıdır.

Kozma, Székely (7) namındaki zevat bir yarış hayvanında Adams-Stokes hastalığını görmüşler ve bir nöbetten sonra ölen hayvanın yapılan otopsisinde sebebi gayri malûm bir müzmin adalei kalb iltihabının his hüzmeleriyle beraber afetzede olduğunu bildirmişlerdir.

Wirth (8) iki beygirde Adams-Stokes hastalığını görmüştür. Biri, yeni gurmudan şifayab olmuş, üç yaşında bir aygır, baş dönmesi, sallantılı yürüyüş, usreti, teneffüs ve ansızın yere yuvarlanma nöbetleri gösteriyordu. Dakikada 16-20 kuvvetli nabız darabanı mevcut olup nabızlar arasında gayri muntazam ve uzun fasılalar husule geliyordu. Kalbin asamiyeti oldukça büyümüştü. Fevheî rievî civarında sistolik nefha işidiliyordu. Darabanı kalbiye kuvvetli, fakat gayri muntazam ve mutakattî idi. Darabanın (20) saniye kadar durduğu tesbit edildi. Bu tevakkuf zamanında üzeynatın muntazam kontraksiyonları mat ve pek hafif olarak işidiliyordu. Uzeyn ve buteyn hareketleri elektrokardiyografla da tesbit edilmiştir. Darabanın durmasından sonra veridi vidacının şişkinliği ve nabız veridi görülmüyordu. Kalbin tevakkufu 15 saniyeden fazla sürerse korku alaimi ve teneffüste derinlik görülür ve kalb faaliyetine yeniden başlayınca bu nöbet geçiyor ve bu gibi nöbetler günde bir kaç defa üsteliyordu. Hayvana yapılan

(0,1 Sulfate d'atropine) zerkiyatından sonra vaziyetinin düzelmediği ve bilakis nöbetlerin sıklaşıp müteaddit defalar yere yuvarlandığı görüldü. Hayvan yedi gün klinikte kaldıktan sonra kesildi ve otopside perikartta (3) litre mısırlı irtişahat (pericardite), Myocardite, dilatasyon ve hypertrophie ve epher ile veridi ecvefi kuddami cidarının istihalevi tegayyürü bulundu. Kalb adalatının umumiyetle afetzede olması bu hastalığa sebep gösterilmiştir. İkinci beygirde ise gayritam kalb ablukası neticesi ihtilâci hareketleri, ön ayakların titremesi ve hayvanın yere düştükten sonra tekrar ayağa kalkması ve bu nöbetlerin tekerrürü görülmüyordu. Adedi nabız dakikada (24) olup çok kuvvetli ve fakat gayri muntazamdı. Normal her iki kalb darabanı arasında (2-4) defa üzeynatın tekallüsatı hissediliyordu. Hayvan sahibine beygirin bir müddet istirahat ettirilmesi ve ihtimamla kullanılması tavsiye edilmiş ve mezkûr hayvanın (13) ay sonra tekrar muayenesinde tamamen sağlam olduğu görülmüştür.

Domracev (9) kardiyak bir beygirde, Marek ve Mocsy (10) iki beygirde tam kalb ablukası neticesi Adams-Stokes hastalığını görmüşlerdir.

Hastanemize gelen ve ölen bir vak'a

24 Nisan 934 tarihinde saat (15) te kümüşsuyu hastanesinden gönderilen kestane doru donda ve (18) yaşındaki beygirin bakıcı neferi tarafından verilen anamnezinde :

Hastane nakliye koşumunda kullanılan bu hayvan arasıra nefes darlığı ve sar'a nöbetleri geçiriyor. Son nöbet bir gece evel gelmiş ve hayvanın ihtilaci hareketleri yüzünden vücudunun muhtelif yerlerinde görülen sahçeler husule gelmiştir. Nefer arasıra gelen bu sar'a nöbetlerini belki sancı nöbetleriyle karıştırabileceğini ve iştahasının mütereddit olduğunu söylüyor.»

Muayenede : Hayvan orta derecede besli, tımarsız, kılları uzun ve donuk renkte, ahvali umumiyesi oldukça düşkün harici tesirlere karşı refleks hareketleri az, sol medarı ayn

ve kulak kaidesile harkafa ve adla üzerinde ufak sahçeler mevcuttu. Agşiyei munzammai ayn gülgünü renkte ve teneffüs dakikada (22) olub derin ve usretli idi.

Rielerin isgasında kuvvetli lagti teneffüsiden başka bir şey işidilemedi.

Nabız: Üç saatde yapılan muhtelif dört muayenede dakikada (24-20,20,21) sayılmışdır. Nabız oldukça kuvvetli ve 8-10 darbada bir intermittence hissediliyordu.

Kalb: Kalb nahiyesi üzerine konan el ile bati ve fakat kuvvetli darbe his olunuyordu. Percutasion'da marazi bir hal tesbit edilemedi. Auscultasion'da: sistolik sada yok denecek kadar yavaş diastolik ise çok kuvvetli idi. Alışmamış bir kulak iki sada yerine yalnız diastoli duyabilirdi. Eldeki Biauriculaire kuvvetli fonandoskop ve fazla dikkate rağmen ancak kalb nahiyesinin kılları ıslatıldıktan sonra üzeynlerin buteynlerden ayrı olarak hareket etdikleri hissedilebildi. Bati, kuvvetli ve muntazam kontraksiyonlar arasında bazan arythmie duyuluyordu. Yarım saat kadar sonra ikinci defa muayene ederken kalbin (16) saniye kadar durduğunu ve hayvanın titreyerek yere düşecek gibi sallantı hareketini yaptığını ve bu esnada korku alâimini gördüm. Fakat hayvan bu nöbeti yere düşmeden geçirdi. Bu sıradaki teneffüsün hali çok enterssandı. Sık ve kosto-abdominal olan teneffüs saniyesini tesbit edemediğim uzunca bir müddet tamamen durdu ve cevfi ayniden fırlayacak gibi açılan gözler büyüdü. Bundan sonra yekdiğerini tâkib eden hafif şehik hareketlerinden sonra hayvan gitdikçe daha ziyade derin nefes almağa başladı ve bu teneffüs gitdikçe yavaşlayıp teneffüs ikinci bir defa daha inkıtaa uğradı. Bu defaki «*Cheyne-Stok*» teneffüs hadisesi biraz daha hafifçe geçdi ve ondan hayvan eski tipinde teneffüsüne devam etdi. Okuduğum literatürlerde: *Volland* klor baryumla tedavi ettiği sancılı bir beygirde (Klor baryumun teneffüs merkezini felce uğratan te'siri neticesi). *O.Bang* bir kalb ablokasında his hüzmelerinin hastalığı neticesi basalai sisaiyenin tehaccümü deminde, *Vogel* hemoglobininurili bir beygirde, *Woelfer* iltihabı dimağlı bir beygirde,

Wirth Adam-Stokes li bir beygirde *Cheyne-Stokes* teneffüsünü gördüklerini bildirmektedirler. Aynı günde muhtelif fasılalarla yaptığım diğer iki muayenede Bradycardie'den başka gözümü üstüne çeken bir hal görmedim. Bakıcı neferin sui hazma yakın verdiği arazi mütekaddimesine bakarak diğer bir meslekdaşım tarafından verilen (sulfate de soude) un te'sirine intizaren bu hayvanda *Atropin* tecrübesinin yapılmasını (vaktin de çok gecikmesine binaen) ertesi güne bırakarak hastaneden ayrıldım ve hayvanın bakıcısı ile nöbetçi nalbanta hayvanın her bir hareketine iyi dikkat etmelerini tenbih ederek hastaneden ayrıldım. Ertesi günü aldığım malûmat; gece saat 23 sıralarında hayvana büyük bir sar'a nöbeti gelerek yere kendini atdıktan bir kaç dakika sonra mürd olduğundan ibaretti.

Otopside:

Rp. No: 27 Rp. Ta. 26. 6. 924

Endocarditis, myocarditis,

Dilatation du Coeur

İkinci vak'a

933 senesi Ortaköyde, dere boyunda oturan Herr Koch isminde bir zatın hayvanını muayene etmek üzere çağırıldım. Hayvanın hastalığı hakkında verilen malûmat:

Hayvan arasıra dururken, yolda yürürken veya yem yerken sendeleyip yere yuvarlanma ve ihtilâci hareketlerden sonra yine kendiliğinden ayağa kalktığı ve bu hayvanın iki ay kadar evvel satın alınması dolayısıyla eski ahvali hakkında malûmatları olmadığı bildirildi ve kendisi üstünde giderken sar'a nöbeti geldiği takdirde sakatlanma ve ölüm tehlikesi bulunduğu için hastalığın tedavi edilib edilemeyeceği soruldu. Aynı zamanda bu nöbetlerin çok defa haftanın perşembe günlerinde vukua geldiğini de ilâve etdi.

Hastanın muayenesinde: Kır beygir, sekiz yaşında, iyi besli bir vaziyetde, ahvali umumiyesi iyi, refleks $\bar{\pi}$ reketleri muntazam, konjonktivler açık gülgünü renkte, defecation normal.

Teneffüs dakikada (11), kosto abdominal, muntazam. Rielerin muayenesinde marazi bir hal bulunamadı.

Nabız: dakikada 26, kuvvetli, sert ve fakat gayri muntazam.

Kalbin percutation'unda marazı bir hal yok. Auscultation' da her 3-4 darabanı kalbiyede bir fasıla (intemittence) husule gelüb bu esnada üzeynin bir kaç defa pek hafif olarak tekal-lüs ettiği ve nabzın buna mürafakat etmediği tesbit edildi. Hayvanda gerek muayene esnasında ve gerekse orada bulunduğum bir saatten fazla bir zaman zarfında nöbet görülemedi. Mal sahibine saradan başka bir hastalıktan şüphe ettiğimi ve *Atropin* zerkiyatı yapılmak üzere hayvanın ertesi günü bana gönderilmesini tenbih ettim. Bir gün sonra hayvan getirildi.

0,03 Sulfate d'atropine zerkettim. Az bir zaman sonra nabız adedi 34 e çıktı. (20) smm. huile camphrée şiringasından iki gün geçtikten sonra tekrar getirmelerini söyledim. İkinci gelişinde aynı miktar huile camphrée zerkettikten sonra digital'li bir bol reçetisi yazarak hayvanı itina ile hafif işte kullanmalarını anlatarak geri gönderdim. O vakitten bugüne kadar hayvandan başka bir malûmat alamadım.

Gördüğüm bu iki vak'ada koyduğum teşhis arazi yakiniye üzerindedir. Daha doğru teşhis ve iyi etutler için elektrokardiyografinin yapılması şarttır. Noksan vesaitle koyduğum bu teşhislerde mevcut olan hataları ortadan kaldırmak için de evvela yeni terekikleri takip edebilecek fen vasıtalarını te'min etmek ve ondan sonra da bunları bilgili bir şekilde çok kullanmak lâzımgelcektir.

Literatür

- 1— *Gullmann*— Medizinische Terminologie 1923
- 2— *Fröhner*— Lehrbuch der klinischen untersuchungsmethoden für Tieraerzte. 6. Auflage.
- 3— *Krehl, v. Mering*— dahili tıb (Tevfik Salim paşa) 193.
- 4— *Wenckebach*— (Brugsch u. Schittenhelm) Lehrbuch klinischer Untersuchungsmethoden 4. Auflage.
- 5— *Tevfik Salim*— Teşhisi seriri 1928
- 6— *Bang, Petersen*— Entzündliche İnfiltration des His.- Tawaraschen Muskelbundes mit Herzblock u. Adams-Stokessches Krankheit. Monastsh. f. prakt. Tierheilkunde 1920
- 7— *Kozma*—Székely (allatorvosi Lapok Jg. 50 1927
- 8— *Wirth*—Wiener Tieraerztliche Monatsschrift. S.1-8 1927
- 9— *Doniracev*— Jahresbericht der veterinarmedizin 1927
- 10— *Marek ve Mocsy*—Prager Archiv für Tierheilkunde.

Adams-Stokessche Karankheit bei zwei Pferden

Ich habe Gelegenheit gehabt, das Vorkommen Adams-Stokessche Symptomenkomplex bei zwei Pferden zu sehen. Ein (18) jaehriges, leichtes Zugpferd, zeigte seit mehreren Monaten (besonders beim Zug) Schwindel mit schwankendem Gang, Atemnot und plötzliches Zusammenstürzen. Der Kutscher behauptete dass, das Pferd an Fallsucht leidete. Das Tier war im allgemeinen matt, und mittelmaessigen Naehrzustand. Das Haarkleid war rauh und das Allgemeinbefinden des Tieres minder gut. In der Minute (20-24) kraeftige, zeitweise unregelmässige Pulsschlaege, die mit dazwischenliegenden langen und irregulaeren Pausen erfolgten. Die Herzdaempfung war nicht vergrössert. Die Herzaktion war unregelmässig, aussetzend, aber kraeftig. Die Vorhöfe und Kammern schlugen in voneinander unabhaengigen Tempo. Der Herzstillstand wurde bis zur Dauer von 16 Sekunden beobachtet. Aber konnte man das leider nicht durch Elektrokardiogramm feststellen. Das Pferd hatte in drei Stunden zweimal nach Art des *Cheyne-Stokesschen* Atmungsphaenomen gehabt. Die Atmung war eine Weile vollstaendig unterbrochen. Nach dieser Pause haben die Atemzüge ganz schwach begonnen und wurden allmaehlich immer tiefer und anstrengender. Dann nahm sie an Intensitaet wieder ab, wurden ganz schwach und sistierte schliesslich völlig. Nach dieser Pause haben normale Atemzüge wieder angefangen. Das Pferd hatte am selben Tage um 23 Uhr einen heftigen Epileptiformischen-Anfall und brach auf dem boden zusammen u. starb. Die Sektion ergab eine Endocarditis, Myocarditis und Dilatation des Herzens.

Der zweite Fall hat an partiellem Herzblock gelitten. Es hatte in der Minute 24-26 kraeftige, unregelmässige Pulsschlaege. Einmalige Verabreichung von 0,03 Atropinum sulfuricum (subkutan) hatte gute Besserung der Herzaktion zur Folge (Pulsfrequenz war auf 34 gestiegen). Das Pferd wurde mit Oleum camphoratum und Digitalis behandelt u. seit 20 Monaten habe ich das Pferd nicht wieder gesehen.

Hariciye Kliniği çalışmalarından:

Evipan Sodique Tecrübeleri

Hariciye muavini Bnb. R. Maral

Kıymetli ve muhterem Hocam Cerrahî muallimi Kaymakam Bay Necib Zobunun klinikde küçük hayvanlar üzerinde yaptığı Bayerin Evipan sodique narkozu tecrübeleri tarafından takibedilmiştir. Bunları aynen dercediyorum.

1 . Müşahede:

4 yaşında beyaz fino köpek, sıkleti 8 kilo. Tenvimden evvel hararet derecesi 39, Teneffüs ve nabızda bir tegayyür yok, ağşıyei muhtiye gülhûni.

Hayvan arka üzeri ameliyat masasına yatırıldı. Sağ veridi fahziden «Evipan sodique» in onda bir mahlulunden 2,5 c.c. şırınga edildi; şırıngayı müteakıb hayvanda biraz uyuşukluk hasil oldu, fakat yapılan müdahalelere cevap veriyordu. Zerk tarihi 24/10/934, saat 11,8.

II . Müşahede:

25/10/934 saat 9, 12. Birinci vak'adaki aynı köpege Evipan sodique'in onda bir mahlulunden kilo başına 0,30 c.c. hesabile 2,5 c.c. zerk olundu, yine uyutulamadı. Bir çeyrek saati müteakıb mahlulden 1,5 c.c. tekrar zerk olundu hayvan yine uyumadı. Ayağa kaldırıldığı zaman 3-4 dakika kadar sendelediği görüldü. Bir çeyrek saat sonra hayvan tamamen enerjiyi haiz idi.

Bir daha yatırılmadan Evipan sodique mahlulünden 5 c.c. tekrar zerk olundu, hayvan derhal tam uykuya daldı. 9. 45 de uyudu.

Şu şekle nazaran bu hayvana mahlulden kilo başına 1.25 zerk yapıldı. Bir saat sonra hayvan uykuda olduğu halde tekayu etti. Saat 13 kadar yâni 3 saati mütecaviz

nevim hali devam etti. Bu müddet zarfında bir kaç defa kay etti. Saat 13 te uyandıktan sonra saat 20 ye kadar hayvanda ataksi devam etti. Zerkiyatın üstünden 48 saat geçtiği halde hayvan sık sık idrar ediyordu.

Yalnız bu iki müşahedeki aynı köpek ufak olduğundan mahlul veridi fahziye güç zerk olmaktadır. Zira veridi fahzi biraz derindedir. Halbuki veridi kasabi daha sathi olduğundan kolayca bulunuyor. Yalnız veridi fahziye nazaran ince dolugu için küçük iğne ile zerki yapmak daha muvafıktır.

III.— Müşahede:

11.11.934 Saat 13.40

Birinci vak'adaki aynı hayvana kilo başına 0,35 hesabile 8 kiloya 3 c.c. mahlûl zerk edildi. İki dakika sonra nevim hali geldi. Tekrar iki dakika sonra hissiyetin tamamen zail olarak hayvanın uyuduğu görüldü. Bundan 10 dakika sonra hayvanda harekât başladı ve üç dakika kadar devam etdi ve tekrar nevim tehassul etdi ve hayvan kemali sükûnetle 10 dakika daha uyudu. Müteakıben uyuduğu yerde başını kaldırma, kuyruğunu oynatma gibi uyanma hali mütemadiyen tezayüd etdi ve 5-6 dakika sonra hayvan tamamen ayağa kalkdı ise de balanseman mevcud idi. Git gide tenakus eden balanseman yarım saat sonra tamamen bertraf oldu ve hayvanda müteakıb hiç bir gayri tabii hal görülmedi, bu dozlarda uyanış esnasında, fazla miktardaki dozların uyanışı esnasındaki teheyyücü göstermedi, şu halde hayvanda tam 20 dakikalık bir narkoz elde edildi.

IV.— Müşahede:

Tavşan: 1,5 kilo sıkletindeki tavşanda veridi vereki ve üzni lâyükile tebarüz edib bulunamadığından zerkiyat verid harici oldu ve bu yüzden nevim istihsal edilemedi. -Sonra burada hiç bir teharrüşü iltihabi olmadı.

Diğer ikinci bir tavşana, sıklet iki kilo idi, veridi üzni den 0,70 sant. g. mahlûlün zerkini müteakıb iki dakika sonra nevim tehassul etdi. 1-2 dakika sonra hissiyetin iptali umumi

oldu. 10 dakika sonra hayvan ecfanı oynatmağa başladı ve müteakıben bunda da yeniden nevim tehassul etdi ve 10 dakika daha uyudu, badehu tedrici bir suretde uyandı ve hiç bir araz bırakmadı ve tam 20 dakikalık bir uyku elde edildi.

V.— Müşahede:

Üç kilo sıkletinde bir kediye evipan-sodique mahlûlünden, 1,5 gram veridi kasabiye zerk olundu. Ani olarak uyudu ve iki dakika kala kalbde harekât mevcuddur ve bilâhare hayvan öldü.

Kedilerde veridi kasabi ufak olduğundan iğnenin verid derununa idhali güç olmaktadır. Bunun için cilde şak yapmak lüzûmu hasıl oldu ve bu suretle kolaylıkla zerk yapıldı.

VI.— Müşahede:

17,5 kilo sıkletindeki evde beslenmiş adi bir sokak köpeği, yaşı 5 veridi kasabisine kilo başına 0,50 hesabile yapılan 8,75 c.c. mahlûden yapılan zerkiyatı müteakıb mükemmelen uyudu ve 2 saat sonra uyandı. Uyandıktan sonra bir müddet sallantı devam etdi ve sonra tamamen zail oldu. 4

Tırnak Bakımı, Tırnak Merhemlerinin Kullanılışı ve Merhemler Üzerinde Yapılan Tecrübeler

Über Hufpflege und Hufsalben

K. O. Hayv. Hst. Mütchassısı Binbaşı Orhan Erkurt

Nallanmış bir tırnak nalsız bulunan tırnaklara nazaran daha ziyade hastalığa müstaid ve bakıma muhtacdır. Nal, hayvanın istihdamı noktai nazarından muhakkak elzem olmakla beraber tırnakda muhtelif muzur te'sirler icra eder. Çünkü nal tırnağı zeminle temasdan men'ederek kurummasını intac ettiği gibi tırnağın mihanikiyetini tahdid ederek tırnak dahilinde demin devranını güçleştirir. Bu sebeble karnın neşvünüma kudreti azalarak tırnak kurur, sertleşir ve sıhhatden düşer.

Nallı bulunan hayvanlar günün kısmı azamını ahırda geçirirler; Bu yüzden birçok mahzurlar meydana gelir.

Bunlarda:

Hareketsizlik.

Tavla zeminlerinin pislği.

fena yatak ve yübusetdir.

Hareketsizlik tırnağın daralmasını intac eder. Yübüsetde buna inzımmam ederse daralma keyfiyeti daha çabuk meydana gelir. Bu daralma keyfiyetine bilhassa ön ayak tırnaklarında tesadüf edilir. Arka ayaklar gübre ve idrar ile sureti daimede temas halinde bulunduklarından çabuk kurumazlar. Buna mukabil gübrenin ve idrarın te'sirile arka ayak tırnaklarında çatal çürümelerine çok tesadüf olunur. İşte tırnağın bakımı yukarda zikr edilen muzır te'sirata karşı nallı bulunan bir tırnağı korumaktan ibaretdir.

Bunun için:

I— Tırnağın her gün muayenesile nallın oynayub oynadığını, perçinlerin halini ve herhangi bir mahaldeki uygun-suzluğu araştırmak lâzımdır. Sallanan nallar farkına varılmadan düşerek zayi olur. Açılan perçinler ise sürmelere sebebiyet verirler. Bu sebebden her sınıfın nalbandlık hakkında tenviri faideden hali değildir.

II— Her 4-6 haftada bir tırnak kesilerek kısaltılmalıdır.

Yalnız neşvünüması çok az olan tırnaklar daha uzun fasılalar ile kesilir. Nal uzun müddet tırnakda kalırsa bu suretle tırnak fazla uzayacak olursa uzayan aksamın hayattan ayrılması dolayısıyla kurummasını ve daralarak tırnağın inkişafını, yayılmasını men' eder.

Cidarın fazla uzaması çatalın yere temasını men' edüb tırnağın esnemesine mâni olur. Bu suretle bir çok arızalar baş göstererek hayvanın sakatlanmasını intac eder.

3— Nal tatbiki fevkal'âde ihtimam ile ve nezaret altında ceryan etmelidir.

4— Hayvan işden avdet edince tırnağın her tarafı, bilhassa çatal boşlukları ihtimamla maya demiri ile temizlenmeli ve tırnak yıkanmalıdır. Cild aksamı yıkandıktan sonra dikkatle kurutulmalıdır. Aksi takdirde cildten sızan su, bukağılıktan, glomlardan çatalın orta boşluğuna kadar gider ve çürümeye sebebiyet verir.

Tırnak yıkanmakla bir miktar suyu emer. Tırnağın emdiği su onun elastikiyetini te'mine hizmet edeceğinden tebahuruna mâni olmak lâzımdır. Bu da tırnağın yıkanmasını müteakıb yağlanması kabildir. Eğer tırnak her gün yıkanıyor her gün yağlanmamalıdır. Bilhassa kuru ve gevrek tırnakların yine her gün yağlanması çok faydalıdır.

5— Tırnağın yalnız hiveye yatağı üzeri, çatal ve sahan kısımları yağlanmalıdır. Yağlama tarzide ufak bir bez parçası ile ve hafif, hafif vurmalarla yapılmalı ve fazla yağ kullanmaktan çekinmelidir. Şayet cidar üzerindeki Glasür tabakası bozulmuş ve cilâsi gayb olmuş ise cidara yalnız vazelin sürülür.

6— Tırnak yağı olarak yalnız saf Vaseline ve yahud müsavi miktarda iç yağı, Es.de térébenthine ve vaseline çok müsaidirler. Siyah renkli ve muharriş yağlardan sakınılmalıdır. Kaba yağlar ile katranlı merhemler tırnağın en mükemmel muhafızı bulunan Glasür tabakasını imha ederek tırnağı berbat bir hale koyar. Siyah merhemlerin sürülmesiyle de tırnağın temizlik derecesi ve arızaları görülemez.

Tırnak merhemlerinin kullanış tarzları ve yapılan tecrübeler.

Tırnak merhemlerinin kıymet derecelerini katiyetle tesbit edebilmek için tırnağın terkiibini ve imtisas kabiliyetini mütalea ve tetkik edelim :

	Cidar	Sahan	Çatal
Su	16,12	36,00	42,00
Mevaddı şahmiye	0,95	0,25	0,50
Suda eriyen maddeler	1,04	0,50	1,50
Erimeyen emlah.	0,26	0,25	0,22
Hayvanî maddeler.	81,63	62,00	55,78

Der fuss Des pferdes, sahifa 142

Burada bizce en ziyade ehemmiyeti haiz olan tırnağın muhtelif nevahisindeki su miktarıdır. Fazla suyu havi olan bir nesic tabiatile kurumaya ve bu suretle büzülmeye müstaidir. Yukardaki cetvelde görüldüğü üzere su nisbeti çatalda %42, sahanda %36, cidarda ise %16,12 dir. Binaenaleyh tırnağın kurumaya ve daralmaya en müstaid kısmı evvelâ çatal sonra sahandır. Cidar ise üçüncü derecede kalır.

İmtisas kabiliyetine gelince : Cidardan suyun tebahhuru gayet yavaş vuku bulur. Glasur tabakası cidarın üstünde tebahhure mani olan yegâne amildir. Sahan ve çatalda tebahhura mani olacak böyle bir tabaka mevcut olmadığından tebahhur keyfiyeti kolaylıkla ve sur'atle vukua gelir. Şu halde tırnakta fazla suyu havi olan ve bu suyu sur'atle tebahhur ettiren nahiye çataldır. Ondan sonrada sahan gelir. Tebahhur keyfiyetinde olduğu gibi su ahzindedeki çatal başta

gelir. Bundan sonra sırası ile Fıraşı hivye, sahan ve cidar gelir.

Tırnak tarafından imtisas olunan mayiatın tebahhurunu ancak tırnak merhemleri azaltır. Şu halde tırnak merhemlerinin istimali bilhassa kurumaya istidadı çok olan çatal, sahan ve hivye yatağı için kıymeti haizdir. Cidara tatbik edilen merhemlerin hiç bir kıymeti yoktur, (Glasur tabakası mahv olmuş tırnaklar müstesna).

Katran gibi kâvi mevadî havi merhemler cidara tatbik edilecek olursa bunlar Glasur tabakasını tahrip edeceğinden faide yerine mazarrat verilmiş olunur. Şu halde tırnak merhemlerinin yeri cidar değil çatal ve sahandır.

Her hangi yanlış bir telakkî dolayısıyla bir çok kıtıat havvanlarının tırnaklarına cidar üzerine merhem sürerek çatal ve sahanı tamamen ihmal ederler. Bu hale bilhassa kıtıatın tefişlere hazırlandığı günlerde tesadüf edilmektedir. Bu suretle merhem maksadile kullanılan maddeler boşu boşuna israf olup gitmekte ve faide yerinede mazarrat vermektedir.

Sahan ve çatalın yağlanmasıyla tırnağın kurumaya mani olunabileceği ve tırnağın istenilen derecede sıhhatda (elastikî, tabîî kıvamda yumuşak, çürüme ve çatlamamanın bulunmaması) bulunup bulunmadığı hakkında mütehassıs bulunduğum VIII. K. O. HYV. HST. de kadro hayvanı bulunan 1 tırnak numrolu dişi katırla 2. Tırnak numrolu Doru dişi katır üzerinde üç ay müddetle tecrübeler yaptım.

Merhem olarak kullandığım maddeler şunlardır :

Vazeline, Es.de térébenthine, katran, iç yağı, balmumu, zeytin yağı, bezir yağı ve reçinedir.

Bu maddelerin her biri ayrı ayrı her gün bir tırnağa sürülmüş ve tırnaktaki tahavvulat her gün kontrol edilmiş ve bu husus için tefrik edilen bir deftere kayıt olunmuştur.

İlk kırk beş gün hitamında yapılan kayarda bilhassa vaseline sürülen tırnakta bilem, çatal çürümesi, infisal, hivye yatağının kepeklenmesi gibi hiç bir marazî hal ve tagayyur görülememiştir. Tırnağın yonulmasında fevkalâde kolaylık görülmüştür.

İç yağı, zeytin yağı, bezir yağı sürülen tırnaklarda keza çürüme ve fena koku gibi bir değişiklik görülmemiş ve tırnaklar esnek ve istenilen derecede yumuşak bulunmuştur.

Yalnız nebatî yağların içerisine Désinfectant olabilmeleri için %5 nisbetinde creoline ilâve edilmiştir. Katran sürülen tırnakta sahanda pul,pul infisaller belirmiş ve mayada çürüme görülmüştür. Bilhassa hive yatagı üzerinde kepeklenme belirmiştir. Kesildiği vakit diğer tırnaklardan daha sert olduğu anlaşılmıştır. Bu tırnaktaki elastikiyet diğer tırnaklardan daha noksan bulunmuştur.

Es.de térébenthine sürülen tırnakta keza elastikiyet ve kesiliş kabiliyeti diğerlerinden noksan görülmüş fakat tırnak fevkalade temiz bulunmuştur. Yan ve orta çatal boşluklarında katiyyen bir yaşlık bile görülmemiştir.

Nebatî yağlara bir nisbet dahilinde antiseptique bir madde ilâvesile vaseline derecesinde iyi bir tırnak merhemi elde edilir.

Memleket dahilinde tedariki kabil nebatî yağlar ile ucuz ve iyi tırnak merhemleri yapılması memlekette vaseline istih-salatı başlayıncaya kadar çok muvafık olabileceği kanaatin-dayim.

Bir tırnak merheminde aramılan hassalar şunlardır.

- 1 — Tırnakta suyun nufuzuna ve tebahhuruna mani bir tabaka teşkil etmesi.
- 2 — Désinfectant olması.
- 3 — Sürüldükten sonra tırnaktaki tagayyuratı gözden gizlememesi, yani şaffaf olması.
- 4 — Tırnağa muzur tesir icra etmemesi (kâvi ve muhar-riş olmaması)
- 5 — Ucuz ve kolaylıkla tedarik edilebilmesi.

Tırnak merhemlerinin sahan ve çatala ve boşluklara sürülmesinin diğer bir faidesi de yağlı bulunan sahan ve çatalda bilhassa yan ve orta boşluklarda gübrenin tutunamamasıdır.

Beygirlerde Piroplazmoz Müşahedeleri

Les cas divers de piropasmose chez les cheveaux

İntanî hastalıklar muallim muavini Br. Yzb. Zeki Öktem

Mecmuamızın son 121 inci sayısında Konyada Hayvan hastanesi baytarı Bnb. Bay Eminin Piroplazmoz hakkındaki yazılarını okudum. Bu münasebetle 1933 senesi Ağustosunda Uşak topçu taburu ecnebî hayvanlarında çayırı müteakib çıkan Piroplazmoz vak'alarına ait gördüklerimi söylemeden evvel Bay Eminin yazısındaki bazı noktaları iyi niyetle münakaşa edeceğim ve bu hastalık hakkında ehemmiyetli kısımları bildireceğim.

Arkadaşımızın da gördüğü gibi hastalık en fazla Salim mintakalardan memlekete sokulan ecnebi ırk hayvanlar arasında çıkmakta, yerli hayvanlar ancak genç yaşlarında hastalığa tutulmaktadır. kâhiller ise daimî bir *Premüntition* kazanmışlardır; ancak uzvî mukavemetleri şiddetle kıran sebebler ve müşterek *İnfektion* lar ile bu muafiyet sıfıra inerek uzviyette gizlenmiş bulunan (Dalak gibi iç uzuvlarına birikmişlerdir) Piroplazmalar kanda acele çoğalarak hastalığın şiddetli bir şekilde görünmesine sebep olurlar. Bay Eminin yazısında bizde şimdiye kadar beygirin Piroplazma kaballi si üzerinde görgü ve tedavi tecrübelerine ait yazılara rastlamadıklarını yazıyorlar. Halbuki bundan üç, dört sene evvel Zıraat vekâleti tarafından Karacabey harasındaki Tufeyli Hayvan hastalıkları ile uğraşmak üzere getirilen Cezayir pastör Enstitüsü laboratuvar şeflerinden Lestokar ve bakteriyo-lok Bay İbrahim Ekrem'in bütün dünyaca da kabul edilmiş olan en tesirli tedavi vastaları ve neticeleri hakkında üç dört sene evvelki Baytarı Mecmuada çok mühim yazıları çıkmıştır.

Piroplazmozda tabiî *İnfektion* a keneler sebep olmaktadır. Bidayette bu iş sivri sineklere de yükletilmek istenmiş-sede sivri sinekler insanların Malaryasında yavruları ile

değil kâhilleri ile iş görürler. Halbuki Piroplazmozda keneler yumurtalarile buşi görürler ve yalnız bir Portör dişinin bu lunması kâfidir. Bu dişi kendi nesline yumurtalarile parazitleri nakleder; ve hayatının her devrinde tufeylatı nakil hususunda Rol oynar. Piroplazmozda sivri sinek yavruları ve kâhillerile hastalık meydana çıkarılamamıştır.

Hastalığı nakleden kenelere gelince : Muhtelif müelliflerin araştırmalarına nazaran muhtelif memleketlerde bir çok kene nevilerinin rol aldıkları görülmüştür. Uşakta hayvanlardan toplanan keneler üzerindeki muayenelerimiz ve sonra da etlik enstitüsünün raporuna göre Ripisefalus Everçi nev'i olduğu anlaşılmıştır. Dütoit adındaki müellife göre İksodes Risinüs denilen kene hem Kaballiyi ve hem de Nutalyayı nakleder.

Araz Kaballi ve Nutalyozda biraz fark gösterir. Nutalyoz Kaballiye nazaran daha şiddetli hastalık yapar. Emoglobini ye gelince bazı müellifler yalnız Nutalyozda bazılarında Kaballide gördüklerini bildiriyorlar. Bu nokta münakaşalıdır. Her iki nevide devri tefrih 6-21 gündür. Araz hakkında bir çok sözler söylenmişse de hepsinde müşterek olan Fiyevr, İkter, Anemi ve Kan işemedir. Diğer araza gelince bunlarda iştihasızlık, fazla su içme, hasta hayatta iken alınan kanın çabuk tehassürü, ve serumda emoliz bulunmasıdır. Hasta düşkün, hareket, hissiyet azdır. Daha sonra hazmî, teneffüsü ve asabî araz meydana çıkar. Şiddetli olmayan araz hastalığın hafif olduğunu göstermekle beraber hayvan eski kuvvetlerini toplayıncaya kadar haftalar ve aylar geçer. Bazanda hastalığın Anterit veya Pnömoni ile karışması neticesi hasta ölür. Kaballi nev'inde ölüm vak'aları nisbeten azdır.

Kaballi ile Nutalyozun birbirinden tefriki hakkında son söylenenler :

1— Kaballide idrar kırmızı renkte; Nutalyozda Kahve Telvesi rengine.

2— Kaballide Fiyevr devamlı; Nutalyozda kesik kesik nöbetli.

3— Kaballide artlarda tutukluk vardır; Nutalyozda yoktur.

4— Kaballide gözün gışayı munzamı koyu sarı, sarı kurşunî renkte ve gözde büyük Peteşiler vardır; Nutalyozda bu gışa parlak sarı; limoni, kanarya, Altın sarısı renkte ve gözde küçük Peteşiler vardır.

5— Kaballide hastalığın seyri 5-6; Nutalyozda 7-10 gündür.

Otopside görülenler: Cild altındaki nesci munzam ve bütün misli zarlarla iç uzuvları ikterik, kan sulu, lenf ukteleri ve dalak fazla büyümüş ve şişmiş, (anemi tegayyüratı) hazım, teneffüs, devran, bevil uzuvlarında nezifler ve kedmeler (bunlar derin ve karha manzarasıdır.) görülür.

Hastalığın kat'i teşhisi kan muayenesile kabildir. Bunun içinde kanda parazitleri görmek lâzımdır. Fiyevr gösteren hastalarda, hastalığın ilk 2-5 inci gününde bu parazitler kanda bulunur. Bu devir tufeylatın çoğalma devri olduğundan kan muayenesinde kolay ve çabuk görülürler. Bunun için fiyevr devrinde kan almalıdır. Fiyevrinin az olduğu günlerde miktarları kanda çok azalır. Bu zaman görülmeleri için müşkül ve devamlı araştırma ister. Çünkü bunlar fiyevrinin düşmesiyle iç uzuvlara çekilirler. Ölümden sonra ise bu uzuvlardan yapılan frotiler ekseriya müsbet netice verir.

Kan muayenesine gelince: Taze usulde, Sterilize edilmiş bir şişeye 10 C.C. verit kanı alınır. Üzerine %5 Sitrat dö Sut mahlûlünden 1 C.C. Ruj Nötr mahlûlünden 1-5 damla dökülür. Altı saat kendi haline terk edildikten sonra bundan bir damla alınarak lam lamel arasında bakılır. Bu şekilde Piroplazmozların hareketini bile görmek kabildir. Fakat en iyi Preparasyonlar kuru olanlardır. Ve pratikte en çok kullanılan Gimzanın çabuk usulüdür. Bunun için bir Petri kutusu içinde 10 damla Gimzaya mukabil teamülü Amfoter olan arık sudan 10 C.C. ilâve olunur. Ve iyice karıştırılır. Alkol Apsolü ile en aşağı yarım saat tesbit edilen Frotiler Gimzaya yüzü koyun yatırılır. Ve oda derecesinde (kabilse 20-25 derecede) yarım

saat beklettikten sonra yine aynı arık su ile yıkanub kuruya mayaya terk edilir. Ve sonra bakılır. Frotilerin, hastalıklı uzuvların, taze kanın kenelerin bakılmak için Enstitülere gönderilmesi hakkında 5-6 Ay evvel Etlik Enstitüsü tarafından çıkarılıp kıta ve hastanelere demirbaş olarak gönderilen (marazi mahsûl alma ve gönderme) broşüründe kâfi miktarda yazı vardır.

Pirop plazmozun bir nev'ine yakalanan hayvan o nev'e karşı muafıttır. Bu muafiyet bakterilerle elde ettiğimiz muafiyete benzemez. Bu ancak o nev'in uzviyette bulunması ile kabildir. Buna *Premünition* derler. [*]

Bunun için iyi olmuş ve gizli bir şekilde hastalıklı (Portör) bulunan hayvanların kanı alınub diğer hayvanlara şırınga edilir. Ve hastalığa yakalattırılır. İyiliğe yüz tutma devrinde kanları alınub diğer hayvanlara verilir.

Şırınga miktarı aşağı yukarı 15 C.C. dir. Bu şekilde şırıngadan bir iki ay sonra *Premünition* elde edilir. Bunun için hayvanları Pirop plazmoz mevsiminden evvel bu müddet içinde aşılmalıdır. Memleketimizde mayısdan temmuza kadar Pirop plazmoz ayıdır. Meselâ martta böyle bir tecrübeye başlanabilir.

Pirop plazmozda tedavi için bir çok ilaçlar kullanılmış, bizdede Bay Samoelin Pirolizin isimindeki ilacı vardır. Bu hastalığın tedavisinde bir müellif diğer bir müellifin ilacını reddettiğinden klâsik tedavi usullerini dinlemek en iyidir. Kaballi nev'inde *Tripan Blö* en iyi bir ilaç olup verid içine şırıngada te'siri bire birdir. Ve hasta muhakkak surette iyi olur. Bu ilacın 1 gramı %1 mahlûl halinde şırınga olunur. Tedavi için bir şırınga yetişir, bazı zaman şırınga tekrarlanırsa hiç bir şey yapmadığı söylendiği halde Bay Eminin gördüğü

[*] Pirop plazmozda ne tabii olarak, ve nede Şimyoterapik tedavilerle iyi olmuş hayvanlarda uzviyet tufeytattan sterilize edilemez. Fakat aynı tufeyle hastalık bir daha meydana çıkmaz. Buna *Premünition* derler. Ancak yorgunluk, aşılama, diğer pirop plazmozlar, ve başka enfeksiyonlar, dalak çıkarılması *Premüni* olan hayvanlarda hastalığı şiddetli bir şekilde meydana çıkarır. *Premünition* B.C.G. dede olduğu gibi Pirop plazmoz tufeylatının uzviyete girmesi ile doğan bir muafiyettir ki aynı tufeylin ikinci Enfeksiyonuna *Premüni* olan hayvan çok dayanır. Fakat uzviyette buna aid hiç bir antikor yoktur.

Ürtiker vak'alarını bizde gördük. Fakat korkulacak bir şey değildir. Kendi tedavisi ile derhal geçer.

Tripan Blö nün ilk şırıngasından 24 saat sonra ekseriya fiyevr düşer. Bay Emin *Tripan blö* şırıngasından sonra derecenin derhal 40,6 gibi bir yükseliş göstermesi ilacın te'sirile harab olan parazitlerin içlerindeki toksinlerin kanın plazması içinde serbest kalarak uzviyetteki antitoksinlerle çarpışması neticesidir diyorlar. Pirop plazmozlar uzviyette antitoksin yapmazlarki toksinleri bunlarla çarpışsın; bu bir hakikat olmakla beraber arkadaşımızın dedikleri olsa bile toksinle antitoksinin birleşmesi kimyevi maddelerin birleşmesi şeklinde değildir ki hararet meydana çıksın. Gerçi tufeylât *Tripan blö* te'sirile parçalanır. Ve fiyevr yükselir. Ancak burada serbest kalan toksinler cümlei asabiyedeki hararet merkezini tenbih veya felce uğratarak fiyevr yaparlar.

Tripaflavin nin 1/50 mahlûlünün verid içine 50-100 C.C. şırıngasının Kaballi nev'inde ve hattâ Nütalyoz ve müşterek Enfeksiyonda te'siri olduğu söyleniyor. Son zamanda keşfedilen *Azinitol*, *Apirop plazmina* gibi ilaçların da te'siri olduğunu iddia edenler vardır. *İhtargan* her iki nevi pirop plazmoz da fakat bilhassa Nütalyozda te'siri görülen bir ilaçtır. %1 mahlûlünden verid içine 100 C.C. şırınga edilir.

Nütalyozda Fransız Baytarlarından Doktor Ramon %1 *Klorhidrat dö kinin*, %1 *Stovarsol Sodik* kullandığını ve iyi netice aldığını bildiriyor. Ramonun bu fikrine Lestokarda uyuyor.

Son zamanlarda Fransız Baytaları tarafından kullanılan ve her iki nevi hastalıkta müessir olduğu bildirilen iki ilaç daha vardır. *Pirolö* %3 mahlûlünden verid içine 100 C.C. *Gonakrin* % 5 mahlûlünden verid içine 20 C.C. kullanılmaktadır.

Bay Eminin dediği gibi Pirop plazmoz tedavisinde muhakkak surette cins tayinine lüzûm yoktur. Çünkü asıl vaktin kaybına meydan verdirecek budur. Meselâ tam fiyevr zamanında alınmayan veyahud iyi yapılmayan ve iyi boyanmayan

frotillerde ve bazanda kanda tufeylâtın pek az bulunduğ u vak'alarda tufeyli görmek epeyce yorucudur.

Beygirlerdeki Piroplazma nev'ini mikroskopla ayırmanın imkânsız olduğı zamanlarda yalnız arazi görmekle Piroplazmozdur denen hastalara birinci gün Tripan Blö şırınga edilir. Ertesi gün ve yahut 24-36 saatte hayvan iyi olmazsa Nütalyoz olduğı anlaşılarak diğ er ilaçlara baş vurulur ki buda ancak bir iki saatlık işdir. Vakıt kaybına ve hastalığın fenalaşmasına sebep olacak kadar değildir. Beygirleri kolaylıkla Piroplazmalara karşı Premüni etmek kabil olduğı halde bazı kerre görülecek kuvvetli reaksiyonlara karşı yukarıdaki tedavi çarelerine baş vurmak icabeder.

Bay Emin verid içine yapılan şırıngalarda Mizabei Vidacıyenin kırılan şırınga yerinin dezenfeksiyonunda saf alkol kullanmışlardır. Halbuki bütün kitaplarda saf alkolün değil 50-70 dereceye kadar olan alkollerin bile az kuvvette dezenfektan olduğı bildiriliyor. Boyle şüpheli bir iş yapmak tansa kırılan kılların dibinde bulunan ve veride sokulan iğ ne ile girmeleri ve fena hallere meydan vermeleri akla gelen hastalık mikroplarının tem am ile öldürölmesi için her yerde olduğı gibi tentürdiyodun kullanılmasında zannedirimki bir fenalık yoktur. Tripan Blö mahlulünün ihzarı da şöyle yapılsa daha iyi olur. Mevcutsa 500 gramlık bir Er-lenmeyere icabı kadar arık su konulur. Ağzına pamuk kapatılarak kaynama derecesinde 5-10 dakika bırakılır. Sonra Tripan Blö konur. Ve çalkalanarak eritilir. Zaten Tripan Blö nün kolayca erimesi için suyun hiç olmasa vüc d derecesinde olması lâzımdır. Aynı zamanda şırınga edilecek mahlulün konduğı kabın ve mahlulün tem am ile isterilize edilmiş olması şarttır.

Sonraki tedaviler ise hasta hayvanların gölge ve kuru yerlere çekilmesi, iyi beslenerek kenerlerden temizlenmesi icabeder. Kalb zafiyetine karşı dijital, kâfur, inkibaz için Kalomel, Milhi müshiller ve sonrada mukavvi olarak arsenik kullanılır. Hayvanların iyi havalandırılmış ahırlara konulması

lâzımdır. Hastalığın ilk devirlerinde umumî münebbihlere ve mübevvillere ehemmiyet vermek faidelidir. Aynı zamanda verid içine serum fizyolojik, serum Glikoze, ve 2/100 sitratlı homolog kan şırınga edilir.

Hayvanları keneli çayır lara çıkarmamak, çayırd a el tım arına ehemmiyet vererek kenelerin hücumuna mani olmak ve bunları derhal öldürmek ve petrol içine atarak yakmak lâzımdır. Piroplazmozlu memleketlerden gelen hayvanlar genç yaşlarında ve kış mevsiminde getirilmelidir.

Kendi gördüklerim.

Uşaktaki vak'aları üç e ayırmak icabeder.

1— Kıt'a baytarının gördüğüne nazaran çayırdan dönüşt en on beş gün sonra 24/7/933 de meydana çıkan hafif hastalık olup üç baş Breton hayvanı yakalanmış ve bunlarda zafiyet, ikter, akşam sabah derecelerinde zik zaklık, ve yükselmeler, idrarın koyu sarı kırmızımtarak rengi, iştihatsızlık gaitanın sert, kalıblanmış ve koyu kırmızı rengi görülerek ilk günleri kinin, salisilat, karlisbat, sülfat dö manyezi tedavisi yapılmış sonrada İhtarganın 1/100 mahlulünden 100 C.C. verit içine şırıngasile hayvanlar istirahat e terk edilmiş ve iki üç gün içinde iyi oldukları görülmüştür. Bu hayvanlarda hararet derecesi 38.5-39 arasında imiş.

2 — 5/8/933 de yapılan Tabur teftişinden sonra hayvanların yorulması ile bunlardan üç baş Breton Hayvanının şiddetli arazla hastalandıkları görülmüş bunlarda da iştihatsızlık, ikter, inkibaz, teneffüs güçlüğü, yürüyüşün ağır ve sallantılı olduğı görülerek sülfat dö manyezi tedavisinden sonra verit içine İhtaragan şırınga edilmiş, Lavman suretile yemeleri te'min ve Huile Camphrée şırınga edilmişse de iyiliğ e yüz tutmadıklarından 24 saat yerde yattıktan sonra her ikiside birer gün fasıla ile ölmüşlerdir.

Son ölen Hayvanın 9/8/933 de Tabur Baytarı ile birlikte yaptığımız otopsisinde evvelce ölen hayvanda da görülmüş

olduğu üzere, Burun ve ağızdan kanlı ve köpüklü akıntı, ferçten pembe ve lüzuci tabiatta idrarın aktığı görülmüştür. Bütün agşiyei munzamma ve muhatiyelerle iç uzuvlar ikterik renkte. kalb pişmiş kıvamda, şigafı dahili altında yer yer kedmeler, nezifler, şigafı haricî boşluğunda kanlı, mısıli bir su, Kebet sertliğini kaybetmiş ve ikterik, Böbrekler : Huveyza gışayi muhatisi altında kedmeler ve nezifler, Dalak sertliğini kaybetmiş, Peltemsi kıvamda, büyümüş, nesci Koyu sarı renkte ve kırmızı, kan sulu ve pembe, kalın bağırsaklar gışai muhatisinde yer yer kedmeler gördük.

3 — Bundan sonra bütün tabur hayvanları muayene edilüb beraberimde getirdiğim on adet Termometre ile dereceleri alındıkta sekiz hayvanın daha hasta olduğu anlaşılarak (İkterik agşiye, iştahsızlık, fiyevr) bunlara ihtargan şırıngası yapıldıkta iyiliğe yüz tutmadıklarından 5/8/933 de hastalanub henüz iyi olmayan bir hayvanla birlikte Afyon Baytarî Ecza deposundan alub beraberimde getirdiğim *Tripānlö* nün 1/100 mahlulünden verit içine şırınga odilmiş ve neticede hararet derecesinde sukut ve iyiliğe yüz tuttıkları görülmüştür. Yalnız bunlardan üçünde Fiyevr ve İkterin devamı görülerek fiyevr zamanında alınan kanda serumun değişikliği, Serumda açık Emoliz bulunduğu, Kanın çabuk tehassür ettiği, küreyvat miktarının seruma nisbetle pek az ve dolayısıyla mükemmel bir Aneminin varlığı ve Yapılan frotilerde ise Piroplazma kaballi görülmüştür. Bu üç hayvana tekrar tripan Blö şırınga edilmiş ve neticede iyiliğe yüz tuttukları anlaşılmıştır. Aynı zamanda bütün hayvanlarda kene araştırılmışada bulunamamıştır. Yalnız çayırdan döndükten sonra hayvanların bazılarında görülen kenelerden on tanesi muayene edildikte Ripisefalüs Everçi nev'inden olduğu görülmüştür.

Hastalık neden olmuş? Tabur hayvanatının ötedenberi her sene çıkmakta olduğu çayır mevki askerlerce muhafaza altına alınmadan evvel (mevkiin pek yüksek ve neferlerin

barınmasına imkân olmaması cihetinden) köylü hayvanları serbest bir halde dolaşmakta ve esasen mevkiin de ıslak yerleri bulunmasından kenelerin her daim mevcut olduğu ve sonrada çayır mevsiminin son devirlerine doğru havaların sıcaklığı dolayısıyla işe başlayan kenelerin hayvanlara hücum ettiği kıt'a baytarınca görülmüş ve Piroplazma tufeylatını taşımaları ake gelen bu kenelerin hayvanatı sokarak hastalığı verdiği ve aynı zamanda erazi tatbikat mahallerinin de en müsait yerleri o mevsimde yine hayvan sürülerinin otlayarak ve konaklayarak yaşadığı yerler olduğundan her iki taraftan da bu hayvanların kene hücumu tehlikesine tutuldukları anlaşılmıştır.

Hastalığın seyri: Ölen iki hayvandaki pek şiddetli, şifa bulan üç hayvandaki hafif şekiller bir tarafa bırakılırsa hastalık umumiyetle orta şiddette seyretmiştir. Pek şiddetli şekilde hastalanarak ölen iki hayvan uzvi mukavemetleri az, Tatbikat neticesi yorgun, ve ihtimalki fazla tufeyl almış bulunmaları dolayısıyla mukavemet edemeyerek Asfeksi ve otentoksikasyondan ölmüşlerdir.

Hastalık yalnız Ecnebî ırk hayvanlarda çıkmıştır. Aynı çayırda otlamalarına rağmen yerli hayvanlarda çıkmamasının sebebi Enfeksiyonun yerleştiği bu muntakalarda mezkûr hayvanların enfeksiyona eskiden beri bir mukavemet almış bulunmalarındandır. Ecnebî hayvanlarının bu hastalığa mukavemet kazanmış olanlarının ise tatbihat, yorgunluk veya müşterek bir enfeksiyon te'sirile uzvi mukavemetleri kırılmış ve gizli bir halde bulunan Piroplazmalar kanda süratle çoğalarak hastalık şiddetli bir hale geçmiştir.

Kolordu hayvan hastanesi mütehassısı Baytar Bnb. Bay Ziya, Tabur Baytarî Yzb. Bay Abdullahla müştereken yazdığımız raporda söylediklerimiz :

1 — Uşak civarında elma dağındaki çayırların ve erazi tatbikat mahallerinin kenelerle dolu olduğu civardaki resmi ve hususî müessese hayvanlarında çıkan Piroplazmoz

vak'alarından da anlaşılmış bulunmakla bu civar erazinin her zaman için isporadik bir mıntaka olduğu düşünülerek Haziran, Temmuz, Ağustos ayları içinde hayvanları kene hücumundan kurtarmak için şiddetli tedbirler alınması ve mücadele yapılması, bunun içinde hayvanatı bu çayıra çıkarmamak ve çayır ihtiyacını tabur civarındaki tarlalara ekilecek Arpa ve yonca yı taze halde vermekle te'min etmek lâzımdır.

2— Bu aylar içinde her gün sabah, akşam tımarlarında hayvanların sıkı bir kontrol altında bulunması ve kenelerin saklanabileceği derisi kıvrıntılı ve ince yerlerin dikkatle muayene edilmesi, bulunan kenelerin etrafa atılmayarak yakılması, kenelerin el, fırça, ter tarağı ile toplanması ve bu işin haftada bir kaç defa tekrar edilmesi ve bu suretle ayak, kuyruk altı, yele, kulak, deri kıvrıntılarında saklanması akla gelen sürfe ve şüfeyrelerin büyümelerinden evvel öldürülmesi lâzımdır.

3— Vak'aların çıkması ile isporadik olduğu anlaşılan bu gibi mıntaka kıt'alarında son araştırmaların meydana koyduğu ve Piroplazmozda kuvvetle te'siri görülen Tripan Blö, İhtargan, kinin, Stovarsol, gibi ilâçların ve en az 5-10 termometre nin her zaman için hazır bulundurulması lâzımdır. Mıntakaya en yakın ecza deposunda veya hayvan hastahanesinde kan muayenesinde lâzım olacak portatif mikroskopun ayrı bulundurulması ve icabında basit bakteriyoloji malzemesile birlikte mahalline gönderilmesi icabeder.

Hulâsa

1— Memleketimizde beygir Piroplazmozunu en çok yabancı ve hastalıksız yerlerden getirilen yabancı ırk beygirlerde çıkmaktadır.

2— Kaballi cinsinde her yerde olduğu gibi bizde de Tripanblö nün te'siri bire birdir.

3— Hastalık ancak kenelerle hayvanlara geçer.

4— Hastalığın kat'i teşhisi yalnız kan muayenesiledir.

5— Memleketimizde Piroplazmoz mevsimi Mayıstan Temmuz kadardır.

6— Bir iki defa Tripan blö şiringasından sonra Ürtiker vak'aları çıkmıştır.

7— Hastalığın nev'ini tayinde müşkülât çekildiği zaman Tripanblö şiringası teşhisi te'min eder.

8— Verid içine şiringalarda ilâçları cilt altındaki nescimunzama kaçırmamaya, şiringa yerinin dezenfeksiyonuna, mahlulün ısterilize ve vücut derecesinde bulunmasına ve şiringaların yavaş olmasına dikkat etmek lâzımdır.

9— Kene mücadelesine ehemmiyet vermelidir.

10— Son tedavi olarak mukavvilere ve hıfzussıhhaya lüzum vardır.

11— Cild ve el tımarına dikkat ederek mevcutsa keneleri toplamak ve yakmak icabeder.

Various cases of Piroplasmosis among horses.

Summary

1.— The horses mostly attained by piroplasmosis in this Country are those of foreign breeds and imported from districts wherefrom the disease have not been affected before their departure.

2.— Piroplasmosis caballi by trypan-bleue treatment has given satisfactory results here as is the case elsewhere, in foreign Countries.

3.— The only agents carrying this disease are the ticks. At Uşak in Turkey. the only agents carrying this disease are the Riepiccephalus Evercis.

4.— The piroplasmosis season in this Country begins from the month of May till July.

5.— As a consequence of the repetition of the trypan-bleue injection we have observed the apparition of the urtiker,

6.— By means of a blood examination we can obtain a precise diagnosis.

7.— In case of difficulty arising, an injection of trypan-blue will assure a precise and definite diagnosis.

8.— Attention should be given against the escape of medicines to the subcutaneous tissues by the intra-veinous injection the site of injection should be well disinfected, the solution be well sterilized and the temperature be that of the body.

9.— It is absolutely necessary to struggle against the ticks

10.— It is absolutely necessary to give attention to the symptomatic treatment, to tonic medicines as well as to hygiene.

11.— It is necessary to be attentive to the cleanliness of the epidermis by destroying the tick against fire ticks.

Les cas divers de Piroplasmose chez les chevaux,

Résumé

1— Les chevaux de notre Pays chez lequel on rencontre souvent le piroplasmose, sont souvent ceux de races étrangères et importés de pays étrangers qui n'ont pas été affectés par le piroplasmose avant le départ de leur pays d'origine.

2.— Le traitement du piroplasmose caballi par le trypan-bleu a donné des bons résultats aussi bien chez nous que dans les Pays étrangers.

3.— Les seuls agents transportant cette maladie sont les tiques A Uşak les agents transportant cette maladie sont les *Reipicephalus Evergis*.

4.— Par l'examen du sang on obtient un diagnostic défini et précis.

5.— La saison du piroplasmose va chez nous de mois Mai au mois de Juillet.

6.— Comme conséquence de la répétition de l'injection du trypan-bleu on a observé l'apparition de l'urticaire.

7.— En cas ou en éprouve des difficultés dans la détermination de la maladie, l'injection de trypan-bleu assure un diagnostic précis.

8.— On doit veiller à ce que les médicaments ne fuient pas vers les tissus conjonctifs sous cutanés par l'injection intra-veineuse et à ce que l'endroit injecté soit désinfecté, la solution doit être stérilisée et la température celle du corps

9.— Il est nécessaire de lutter contre les tiques.

10.— Il est nécessaire de faire attention au traitement symptomatique, aux médicaments toniques et à l'hygiène.

11.— Il est nécessaire de faire attention à la propreté de la peau et d'éliminer les tiques en les détruisant par le feu.

Literatür

- 1 — Ehli hayvanlarda intanî hastalıklar. 1928 üçüncü cild. Bay Rıza İsmail.
- 2 — Bakteriyolok Bay Süreyya Tahsin'in takrir notları. 1931-1932 Etlikde.
- 3 — Lestokarın Piroplazmozlar hakkındaki raporu. 1932.
- 4 — G. Carpentier Rev. Vét militaire. 30 Sept. 1934.

Yeni Kanser Vak'aları

Some Recent Cases of Cancer

Yazan:

C. P. Hynes

The Veterinary Record

N. 50, p. 1499, 1934

Çeviren:

Dr. M. Turgut

Vak'a—1: Hasta, 9 yaşında bir iş beygiridir. Muayenede üst çene nahiyesinde ve sol gözün altından üst darsiyelerin kaidelerine kadar aynı tarafta intişar eden büyükçe bir şiş görülmüyordu. Hayvan, zayıflamış, sol burundan kokulu bir akıntı, sağdan da ara sıra akıntı geliyordu. Hararet ve nabız normaldi. Arka darsiyelerin iki üç tanesi gevşemiş, fakat çürüme yoktu. Hanek, hasta tarafa doğru şişmişti.

Teşhis, ceyib ve diş esnahının habis tabiatta olması muhtemel hastalığı. Enzar, bilhassa habis tabiatta ise fena idi. Hayvan 6-8 ay bu halde çalışmışdı. Sahibi, müzmin bir soğuk alma, yahut gurm diyordu. Çene altı ukdesi de şişmiş ve tedavi edilmişdi. Hayvana ameliyat yapmağa karar verildi. Ceyib üzerine şak yapıldı, trepan kullanmaya lüzum olmadığı görüldü, çünkü parmak kolayca ceybe girmiş ve darsiyelerin kökleri his edilmişdi. Kemik, şiş nahiye de tamamilen kayıp olmuş yahut incelmışdi. Son üç darsiyeler kolayca çıkarıldı, dişler, yerlerinde yumuşak bir nesicle tutuluyorlardı, kemik kayıp olmuşdu, dişler bozulmamış, biraz siyahdı, ceyib de esmer bir madde ile dolu idi, bunlar kazındı, temizlendi, gazla dolduruldu. Bu maddeden bir parça alınarak muayeneye gönderildi. Kanseri olduğu verilen rapordan anlaşıldı. Hayvan itlâf edilmiştir. Otopside: yüzün sol tarafındaki ensac, burunun üst kısmı ve kemikleri de dahil olmak üzere kâmilten mütegayyirdi. Kemiklerin çoğu harab olmuş ve mevcudlarda kırılabilir ve yumuşak idiler, müteaddid darsiyelerin ceyibleri kısmen veya tamamen kayıp olmuşdu.

Vak'a—2: Çayırda bulunan, 4 yaşında, zayıf bir kısırak. Araz: Haziranda yapılan muayenede çene altında, sathında karha gösteren sert bir şiş vardı. Hayvan evvelce grum geçirmemişdi, bunu, ya bir nezle veya fark edilmeyen bir gurma merbut addettim. Tümör, bir kaz yumurtası kadardı. Tümör, ameliye ile istisal edildi. Maktada açık sarı renkte merkeze malik ve tüberküloz veya aktinomikcz manzarası gösteriyordu. Veremden bir parça muayeneye gönderildi, verilen raporda Fibro-Lipom tabiatında olduğu bildirildi. Şifa husule gelmedi, verem yeniden büyüdü, tekrar ameliye yapıldı. Yeni verem eskisinin üç misli idi, veremin istisali büyük bir nezfi mucib oldu. Tümör yine muayeneye gönderildi ve Kanseri raporu geldi. Hayvan 10 gün sonra telef oldu.

Vak'a—3: Dokuz yaşında bir inek. Sol meme üstü nahiyesinde fena kokulu bir tümör vardı. Bu tümör, sahibine göre gittikçe sertleşiyordu ve kibritiyeti nuhas ile tedavi ediliyordu. Tüberkülin teamülü ve sütte verem teharrisi menfi çıkmışdı. Harareti fazla değildi. İnek, tecrid edildi, tümör kazındı, sonra kabız antiseptiklerle pansuman yapıldı. Bir kaç hafta sonra tümör dahilen büyüdü. Tekrar küretaj yapıldı ve bir parça muayeneye gönderildi, Kanseri raporu alındı ve inek, sahibi tarafından kesdirildi. Otopside: ard sol meme nescinin üçde ikisi veremle dolmuşdu, veremin ağırlığı 1,5 kilo kadardı. Tümör, esmer, sertce olub daha sert ve kırmızı kesif nesicle yerinde tutulmuş, maktam sathı mermer gibi idi, hasta ve sağlam kısımların arası belli idi. Sol meme guddesi sağlamdı ve kadavrada başka metastaz yokdu, memenin hasta kısmından gelen süt azalmışsada makroskopik olarak normal kalmışdı.

Yerli ve yabancı neşriyattan

Hulâsalar

Bryan C.S.— Meme iltihabı Streptokoklarının mukavemeti. Veterinary Medicine, No. 12, P. 524, 1934

Müellif, Mastitis streptokoklarının A,B,C, tiplerinin mukavemetlerini şöyle bulmuştur: Buyyondaki kültürler kumla karıştırılırsa 66 gün, top-
rakla 8 gün, bez üzerinde 8 gün, çeşme suyunda 66 gün, muakkam bir
tüb içinde 8 gün bu streptokoklar hayattar kalmışlardır.

Turgut

Carpentier G.— Feresiyenin Piroplazmozları. Rev. Vét. militaire. 30 sept. 1934.

Müellif, feresiyenin piroplozmozları üzerine geniş bir surette malumat veriyor, tufeylatın biyolojisini, hastalığın şekillerini, hastalıkla mücadeleyi ve hastalığın Fransadaki vaziyetini anlatıyor. Beygirlerdeki hakiki (caballi) piroplozmoz ile Nutalyoz arasında şu fark bildiriliyor: Caballi de-Humma devamlı, munzammalarda koyu sarı renkle büyük nezifler, ardlarda salıntı, idrarda ekseriya hemoglobin, az derecede anemi, devam 5-6 gün. Nutalyozda-humma daha az ve kesik, munzammalar açık sarı, peteşiler ufak, etrafda tutukluk yok, idrar ekseriya siyahımsı, anemi ziyade, devam 7-10 gün. Tedavide üç ilaç bildirilmektedir: Trypanoblu, Pirobleu, Gonacrine. Bunların Caballi üzerine kat'i tesirleri olub Nutalyaya pek müessir bulunmamışlardır. Tripan mavisi ensacı boyar ve etler aylarca boyalı kalır.

Turgut

Dalling T.— Genç köpek hastalığına karşı yeni muafiyet usulleri. The Veterinary Record, No. 45, P. 1349, 1934.

Laidlaw-Dunkin usulünde evvela vaksen, 7 gün sonra virus zerk edilir, fakat 7 gün yerine 14 gün fasıla daha muvafıktır. Bundan başka Comerford-Wilkinson usulünde hayvana evvela virus, bir kaç saat sonra serum verilir. Müellif bu usulü çok pratik ve iyi bulmuştur. Fakat bunda virus zerkinden bir saat sonra 10 c. c. serum zerkini tavsiye ediyor. Zerk mahallerinde bir kaç hafta devam eden şişler zuhur etmektedir. Bu şişlerin sebebi anlaşılamamıştır.

Turgut

Fedotow A.— Beygirlerin had hañçere-ksabat iltihaplarında Eterle tedavi. Ssovjetsk, Vet. H. 8, 1934.

Müellif, hañçere-ksabat iltihaplarında Eter zerkleriyle tedaviden iyi neticeler almıştır. Hastaya üç gün ardı sıra az miktarda Eter ve yağ müsavı nisbette karıştırılmış olarak dahili adele zerk etmiştir. Sıra ile her gün 8, 9, 10 gram Eter vermiştir. Bu az miktarda eter, muhat ifrazını çoğaltmaktadır. Eter rielerden itrah edilip gışayı muhati üzerine dezenfektan tesir, asab nihayetlerinin hissini iptal ve muhat ifrazını tezyid eder. Eter zerkinin zararlı tesirleri görülmemiştir.

Turgut

Freund, L.— Bir köpekte bir tarafta böbreksizlik. Prg. Tieraerztl. Arch. 14, 14 1934.

Müellif 6 yaşındaki bir erkek Airdale-Terrier in otopsisinde sol tarafta 150 gram ağırlığında normal şekilde büyük bir böbreğe mukabil sağ böbreğin ve buna ait halibin tamamen yokluğunu görmüştür. Hali hayatta buna ait tezahurat belirmemiştir.

Ü. Mashar

Gera— Kolonya suyunun (Eau de Cologne) mikroplar üzerine tesiri. Zbl. f. Bakt. 1. Orig. Bd. H. 1/2, 1934.

Beş muhtelif fabrikanın kolonya suyu ile bazı mukavim mikroplara karşı yapılan tecrübeler göre, su katılmamış kolonya suyu fevkalade bakterisiid hassaya maliktir. Bu muhtelif mukavemetli mikropları beş dakikada telef etmiştir. Kolonya suyunun muakkam çeşme suyu ile 1/2 nisbette karıştırılması kuvvetini azaltmış, mikroplar bir saat kadar mukavemet etmişlerdir. Daha fazla su katılınca mikropların mukavemeti daha uzamaktadır.

Turgut

Gousseff, Soudsilewsky— Beygir Piroplazmozunda (Caballi) vaki olarak Tripan mavisi. Tieraerztl. Rdsch No. 48, 1934.

Müelliflerin yaptıkları muhtelif tecrübelerden aldıkları neticeye göre Trypanblau, beygirlerde piroplozmoza karşı vaki olarak kullanılabilir. İntan teklisesi olan yerlerde kısa müddet bulunacaklara bir gram zerk, tehlike uzarsa üç hafta sonra zerki tekrar lâzımdır. Müellifler tripan mavisini yüzde bir mahlul halinde dahili adale yahud tahtelcilt veya verid dahiline zerk etmişlerdir.

Turgut

Iwanoff, K.—Tavuk tüberkülozu ve Bulgaristandaki intişarı. *Inf. Krkh. Hausliere. 44, 243 1933.*

Müellif Bulgaristanda muayeneye tabi tutulan tavuklardaki tüberküloz nisbetinin oldukça az olduğunu ve vasatı olarak 0,66% bulunduğunu bildirmektedir. Yalnız Sofia civarındaki devlet tavuk teksir müessesesi istisna teşkil etmekte ve burada tüberküloz oldukça münteşir olub tavukların %15,4 ünde bulunmuştur. Edimme dahiline yapılan tüberkülin tatbiki tavuk veremini bulmak için emin bir vasıta olarak kabul edilmektedir. Bu tatbikat hem tavuklar arasındaki hastaları imha etmek için ve hem de yeni mübayaada hastalığın hariçten sağlam sürülere girmesine mani olmak için yardım etmektedir.

Ü. Mashar

Iwanoff.—Bakaratta yaz yarası hakkında. *Arch. Tierheilk. 67, 261 1934.*

Bulgarya sığırlarında şimdiye kadar bilinmiyen yaz yarası hakkında, müellif malûmat vermektedir. Beygirlerde malûm olan yaz yarası sığırlardakile tamamilen tatabuk etmektedir. Bu yaralar 5-30 santim büyüklüğünde, pasta kıvamında olub mütebariz granüller halinde yaz mevsiminin başında zuhur eder. Yaz mevsimi müddetince alelâde yara tedavilerine muannittir. Son baharda kendiliğinden iyi olur.

"Dermatitis verminosa vulnerosa bovis," hastalığının amili olarak 4-6 milimetre uzunluğunda, 75 mikron kalınlığında Nematodların sürfeleri bildirilmektedir. Bu sürfeler ezrarın üst tabakalarında hayattar olarak, ölü bir halde de buğday büyüklüğünde kiha benzer yeşil renkteki derin tabakalardaki mihraklarda tesadüf olunur.

Nematod'ları nakleden sineklerde "Stomoxys calcitrans ve Musca domestica," nevindendir.

Müellif bir köyde 780 kadar sinek muayene etmiş, bunların yüzde beşinde sürfeleri görmüştür. Tedavi olarak, sineklerin yaralardan uzaklaştırılması ve bunun için yaranın üzerine merhem ve üzerine gaz koymağı tavsiye etmektedir.

İktisat noktai nazarından zararı, derinin kıymetini düşürmesidir.

Ali

Marie, A.C.—Batni yoldan kuduz intanı hakkında. *Ann. Inst. Pasteur. 52, 141. 1934.*

Müellif yüksek dozlardaki Virus fixe in dahili batın zerkine karşı kobayların tahammül etmekte olduklarını ve fakat karın boşluğuna virus itasından 24-48 saat sonra Çini mürekkebi veya %5 phosphorbicarbonat mahlulünden 30 smk, %2 Calciumchlorid mahlulünden 7,5 smk dan mürekkep Van Deınse mayiinden verildiği taktirde reticuloendotelial sistemin bloke olması neticesi kobayların müteakib hafta içinde telef olduklarını bildirmektedir.

Ü. Mashar

Meyer—Bir kısarak Rahminde nadir bir cismi ecnebi. *T. R. 55, 1934.*

Müellif 12-15 saatdenberi sancı tezahuratı gösteren bir Kısarakta Unku rahim önünde ve içinde bir erkek yumruğu büyüklüğünde saman yumağı bulmuştur. Rahmin içinde de takriben 1/4 litre fena kokulu, sarı kırmızımtırak bir mayi mevcut imiş. Cismi ecnebi çıkarılarak antiseptik lavajlarla tedavi edilmiş.

Ü. Mashar

Meyer—Etle zehirlenme üzerine istatistikler. *Zeitschr. Fleisch-u. Milchhyg. S. 164, Februar 1934.*

Almanyada 1931 de etle zehirlenmeden 992 kimse hastalanmış, 27 hasta ölmüştür. 1932 de 2059 kimse hastalanmış ve 25 hasta ölmüştür. Etle tesemmüm bilhassa yazın görülmektedir. Mayıstan ilk teşrine kadar 931 de 103 tesemmüm, 812 hasta, 20 ölüm, 932 de 112 tesemmüm, 1674 hasta ve 20 ölüm görülmüştür. Zehirlenmelerin ekserisi et müstahzarlarından olub, sonra diğer etler, tuyur ve balık etleri gelmektedir.

Beygir, dana ve koyun etlerinden tesemmüm az görülmüştür. Hastaların çoğu sığır etile zehirlenmişlerdir. Ölüm vak'alarının çoğunda sebep evvelâ et müstahzaratı, sonra sığır, domuz ve balık etleri bulunmuştur. Etle tesemmümlerin sebebi çok defa hususî mezbahalardan mütedarik etler olmuştur. Buralarda sıhhi şerait layıkı ile temin edilemiyor. Hasta hayvanların etlerinden mütevellit tesemmümler az olmuştur, buna da sebep etlerin bakteriyolojik muayeneleridir.

Bağırsak hastalıklı eşhasın kasaplık ve et müstahzaratı ile meşgul dükânlarda çalışmalarının meni lâzım gelmektedir.

Turgut

Neumark E. — Berlin şehri sütlerinin sıhhi kontrolünün neticeleri: *Berl. Tierärztl. Wochscr.* 17,24 Juni 1932.

Almanyada bir kaç senedenberi sütün bakteriyolojik muayeneleri yapılmaktadır. Berlinde günde bir milyon litre süt sarfedilir. Şehirde yirmi bin inek vardır, muhtelif şirketler bunları toplarlar, bu sütlerde tüberküloz, Bang, meme iltihabı mikropları ile insanların tifo mikropları bulunabilmektedir. Sütler, ancak pastörize edilib soğukta beklettikten sonra dağıtılır. Pastörizasyonun büyük faydaları görülmüştür. 1925 de Berlina günde 8000 litre süt gönderen bir şehrin sütleri yüzünden Berlinde 325 kişi tifoya yakalanmış, 39 zu ölmüştür. Menba anlaşılınca Pastörizasyon tatbik edilmiş ve hastalığın önü alınmıştır.

Sütün sıhhi kontrolü, mikrob muhtevisi, vitamin ve diyastazları, sütlü müstahzarat, Pastörizasyon cihazlarının muayenesi, ahırda ineklerin muayenesi gibi kısımları ihtiva etmektedir.

Sütte tüberküloz aramak için en iyi usul, 500 gram sütün santrifüjle elde edilen rüsübunu üç kobaya dahili adele zerkir.

Pastörizasyon 60-63 derecede yarım saat ısıtmakla yapılır. Ve bu suretle diğer mikroplar ile tüberküloz basili imha edilir.

Turgut

Nitzescu ve Iaculovici — Glucose'lu paraldéhyde'in verid içersine zerki ile hissin iptali. *Presse Medicale*, 28 Şubat 1934.

Paraldéhyde mükemmel bir hypno-anesthésique'dir. Te'siri bilhassa kışırî olub bu itibarla chloralose'a, chloral'a.. benzer. Semmiyeti azdır. Faideli dozu ile semmî dozu arasında oldukça büyük bir fasıla mevcuttur. köpekde 1 veya 2 saatlik tam bir iptali his için vezni bedeninin kilo gramı başına 0,8-1 sm. ³ zerketmek lâzımdır. Paraldéhyde, verit yolu ile, izotonik glikozlu serum içerisinde mahlûl halinde (100 sm. ³ glikozlu serum içinde 8 gr. paraldéhyde) kullanılır. Uyku çabuk husule gelir. Uyku hasil olduktan sonra his butlanı kompres halinde eter verilerek itmam ve idame edilir.

Sabri

Schoop G. — Alkol içindeki mikroplar. *D. T. W.* Nr. 47, 1934.

Yüksek kesafetteki, yâni 96-70 derecelik alkoller ekseriya aerob ve anaerob mikropları ihtiva eder. Yapılan tecrübelerde yüzde 68,8 müsnet netice alınmıştır. Alkolün dezenfektan hassası zan edildiğinden çok azdır. Bilhassa spor veren mikroplar alkolde ölmezler, seneler geçse de

alkol içindeki mikroplar yaşarlar. Zerkler için mikropsuz alkol kullanılır. Aletlerin, el ve ameliyat sahalarının, yaraların dezenfeksiyonunda alkol emin vasıta değildir. Gazlı ozima basillerini öldürmez. Alkol, süzmek suretile mikroplarından tecrid olunur.

Turgut

Şevket Kemal — Beygir piroplozmoz ve süblime ile tedavi tecrübesi. *W. T. M. XXI Jahrgang, Heft 22, 1934.*

Müellif 1933 senesinde Ankara askerî hayvan hastanesinde tesbit ettiği 6 beygir piroplozmoz (Piroplozmoz caballi) vak'asında Ichthargan, Trypaflavin, Acirol, Methylenblau, Trypanblau, ve Süblime gibi muhtelif ilaçlar kullanmış ve bunlar içinde verid içine 80 smk ⁰/₁ süblime mahlulü zerkini en iyi şifa vasıtası olarak görmüştür. 6 vak'adan beşi şifa ile ve yalnız birisi ölümle neticelenmiştir. Mesaide her vak'a aid tafsilat vardır.

Ü. Mashar

Turgut M. — Türkiyede kazların Spiroketozu. *D. T. W.* 42. Jg. Nr. 50. S. 801-802, 1934.

Müellif tavuk spiroketozunun da Türkiyede oldukça münteşir olduğunu ve fakat kolera gibi diğer epidemilerin daha önde bulunması hasebile spiroketosun nazardan kaçtığını ileri sürmekte, İstanbulda ve civarında spiroketosu Kaz ve Tavuklarda tesbit etmiş olduğunu bildirmektedir.

T. Erenköyden getirilen hasta üç kazda gerek seriri tezahuratları ve gerekse kanlarının muayenesinde parazitleri bulmak suretile Spiroketozu tesbit etmiş ve tedavide Atoxyl den bir faide görememiştir. Aynı suretle Erenköyünden büyük bir Tavuk sürüsünden getirilen genç tavuklarda da seriri tezahurata inzıam eden kan muayenesinde parazitleri bularak hastalığı tesbit etmiştir. Aynı zamanda tecrübî olarak da hastalığı nakle çalışmış ve spiroketli kazların kanından 2 şer smk, evvelce kanlarını kontrol ederek sıhhatte olduklarına kanaat getirdiği, üç tavuk ve güvercine dahili adele zerk etmiş ve her gün iki defa bunların kanlarını muayene ederek zerkten sonra üçüncü günde tecrübe tavuklarının kanlarında da spiroketleri görmüştür. Spiroketler ve husule glen seriri arazlar iki gün sonra tamamen gaybolmuştur. Güvercinlerden yalnız birisinde spiroketlere iki gün sonra rastlamış ve bu da iki gün sonra gaybolmuştur.

T. hastalığın intikalinin Argas kenelerile vukua gelmekte olduğunu bildirmektedir. Mesaide hasta kazlara ait bir fotografi ile spiroketlere ait bir mikrofotografi de mevcuttur.

Ü. Mashar

Varnery— Aynı kümes tavuklarında müteaddit kanser vak'ası. *Deutsche tierärztliche woch*, Mayıs 1933.

Şiddetli bir zafiyetten sonra ölmüş veya kesilmiş bir çok tavukların batin ahşasında keten tohumu ve nohut tanesi büyüklüğünde, sert ve sincabî renkte ukeydeler bulunmuş ; nesci muayenede kalın eozinofil tabakası ile muhat olan bu afatin tümör karakterinde olduğu görülmüştür. Müellif tümörler içerisinde hiç bir parazit bulamamıştır.

Sabri

Weidlich, N.— Bir inekte memenin şarbon basilleri ile devamlı iskânı. *Wien. T. M.* 21, 289, 1934.

Müellif vaki telkihe tabi tutulmasına rağmen tipik tezahuratla şarbona tutulmuş bir Simmenthal ineginin memesinde şarbon basillerinin devamlı iskânını bildirmektedir. Hayvan hastalığa yakalandıktan sonra yüksek dozdaki şarbon serumu ile iyi edilmiş ise de bilahere yarım sene sonra dahi südünde şarbon basilleri görülmüştür. İnek sonra tabii neşvünemalı bir dana dünyaya getirmiş ve altı ay sonra da inek mezbahaya gönderilmiştir. Memenin bakteriologiya muayenesinde 3/4 kısmında şarbon basilleri görülmüş, halbuki diğer uzuvlar, lenf ukteleri ve adeleler steril bulunmuştur. Sütün muhtevi olduğu basillerin müvellidülmaraz kudretleri tavşanlar için bidayette pek virüsî bulunmuş ise de sonraları virüsiyet çok azalmıştır. Beş ay müddetle her gün şarbon basillerini muhtevi südü içen Dana şarbona yakalanmamıştır.

Ü. Mashar

Zaribnicky, Fr.— Balıkyağı ve balıkyağı emülsyonlarının hayvan tagdiyesindeki kıymeti. *W. T. M.* 20, 494 1933

Müellif, balıkyağının ve emülsyonlarının hayvanlar için yalnız munzam gıda olarak kullanılabileceğini ve bundan dolayı da kıymeti aşağı veya hut hedefe matuf olmayan yemi istihlaf edemeyeceğini dildirmektedir. Hayvanların neşvünema zayıflığı ve büyümeleri yalnız Vitamin eksikliğinden olmayub bunların ahşa parazitlerinin, anemilerin tesirile de vukua gelebileceğini de hatırlatmaktadır. Z. balıkyağı ile munzam tagdiyenin lâzım olan tesirini ancak muhtelif uzun zamanlar sonra göstermekte olduğunu da ilâve etmektedir.

Ü. Mashar

1932 de fransız ordusunun baytari istatistiği:

Rev. Vét. mil. 31/3/1934. Cilt XVIII, 1 Kitap.

Aşağıdaki kıt'atın istatistik malûmatı yazılmışdır:

- 1 : Memleket içinde bulunan
- 2 : Cezayir ve Tunusda bulunan
- 3 : Fasda bulunan
- 4 : Küçük Asyada bulunan

Birinci kısım

A — 1932 senesinde hayvan mevcudu:

1 : Memleket içinde	78,282
2 : Cezayir ve Tunusda	16,801
3 : Fasda	22,586
4 : Küçük Asyada	7,031
	<u>124,700</u>

Sivil baytarlar nezaretinde 6,377
131,077

Memleket içindeki hayvanların yaşları şöyle idi: Genç beygirler (3-5) takriben %17 den biraz fazla, orta yaşda olanlar (6-13) % 63-72, yaşlı beygirler (14 ve daha fazla) % 18,41.

B — Hasta mahallerinde tedavi edilen miktar:

1 : Memleket içinde hasta mîkdarı	45,573	mevcuda	nazaran	% 60,77
2 : Cezayir ve Tunusda	9 123	«	«	%54,30
3 : Fasda	9 105	«	«	%40,31
4 : Küçük Asyada	5 551	«	«	%78,95
Umum orduda	71 352	«	«	%57,21

1930 = % 58,73, 1931 = % 54,71

Tedavi müddeti vasatı 16 gün devam etmiştir.

Hasta hayvanat aşağıdaki hastalıklar ile malûl idi:

Sarıden	13,856	umum hastalardan	% 19,41	ve mevcudun	% 11,11
Adıden	2812	«	% 3,93	«	% 2,25
Hazım cihazı	10,138	«	% 14,20	«	% 8,12
Muharrik cihaz	8311	«	% 11,64	«	% 6,66
Diğer echize Has.	4056	«	% 5,68	«	% 3,25
Cüruh	27.271	«	% 38,22	«	% 21,86
Sair harici Has.	4.908	«	% 6,87	«	% 3,93

C. Zayıt: İtlâf veya mürd

1 . Memleket içinde	1,738	mevcudun	— % 2,22	hastaların	— % 3,65
2 . Cezayir, Tunus	336	«	% 2,00	«	% 3,68
3 . Fas	831	«	% 3,68	«	% 9,13
4 . Küçük Asya	342	«	% 4,88	«	% 6,16
Mecmu yekûn	3,247	«	% 2,60	«	% 4,55
1931		«	% 2,52	«	% 4,51
1930		«	% 2,53	«	% 4,45

Yukarıda yazılan hayvan zayıtı aşağıdaki vechiledir. (memleket içindekine M, Cezayir ve Tunusa C, Fasa F, küçük asyaya K işareti konacaktır):

1 — Sarı hastalıklardan zayıt 561 olup M. de 300-%2,4 ve C. de 32-%1,08 ve F. de 139-%3 ve K. da 90-%1,5 dir. Sarı hastalıkların büyük kısmı Septikaemi, Piroplasmose, Trypanosomiasis ve infek. Anemie dir (yalnız Fasda 117). Sonra ise gourm 179 (yalnız M.de 174), Ruam 65 (K. da 59), typhoit dir. 51 tetanus ve 33 sari lenfanjiden 12 zayıt vardır.

2 — Alelâde hastalardan 327 zayıt vardır. Taksimâtı aşağıdadır:

M. 92, C 14, F 173, K 48 dir.

3 — Hazım cihazından 10,138 vak'adan 858 zayıt (1931-810 idi) vardır. Bu miktar umumi kuvvenin % 0,69 m ve hasta hayvanatın % 8,46 teşkil eder. Bunlardan 7917 adedi sancı olup 687 adedi ölmüştür (yâni hastaların % 8,68 si).

4 — Muharrik cihaz hastalıkları 8,311 olup 205 zayıtı vardır. Bunların içinden veter ve mafsâl hastalıklarından 170 zayıt vardır ve 35 adedde turnak hastalıklarından zayıt vardır.

5 — Diğer cihaz hastalıkları zayıtı 412 dir. Bunlardan 151 teneffüs cihazı, 142 devran cihazı, 102 asab cihazı, 17 bevil ve tenasül cihazıdır.

6 — Cüruhdan 868 zayıt olup bunlardan 754 danesi kemik kırığıdır.

7 — Muhtelif harici hastalıklar zayıtı ise 14 dır.

Memleket içindeki zayıt en ziyade 3 yaşında olanlar, sonra 16 yaşında bulunanlar ve sonra 15 ve 4 yaşında olanlarda dır. 3-4 yaşında bulunanların zayıtı en ziyade gourmdandır. En az hastalık 9-8-5-6 yaşlarında tesadüf edilmektedir.

D : Çürüğe çıkarılanlar...

Memleket içinde 6,290, Cezayir ve Tunusda 844, Fasda 821, küçük Asyada 611 olup yekûn 8,712 dir (1931 de 7649 idi).

Bunların takriben yarısı satılmışdır, ve beşde biri gayri kabili tedavi olan müzmin topallıklar idi. Diğerleri muhtelif harici ve dahili hastalıklar ile malûl olanlar, zayıf bünyeli bulunanlar, intifahi rieliler, rüyetleri noksan olanlar, kornajlılardır.

Bunlardan ekserisinin yaşı 16 idi, ve beheri vasatı 925 Fr. satılmışdır.

İkinci kısım

Ruam vak'ası çoğalmıştır. Küçük asyadaki 59 ruam vak'asından yalnız bir danesinde klinik arazi görülmüş diğerleri mallein ile tesbit edilmiştir. 7,334 gourmdan 6913 adedi memleket içindedir 179 zayıttan ise 174 dü memleket içinde ve ekseriyeti azimesi remont bölüklerindedir.

Hummayi tifoidi vak'alarında çoğalmıştır. 4,658 vak'adan 51 adedi zayı olmuştur. (4,651 adedi ve 46 zayıtı memleket içindedir). Tetanosdan hastalanan 55 adedden 34 zayıt vardır (Memleket içinde 26 hasta ve 15 zayı). Dördüncü ordu mıntakasinda bulunan hayvanat tamamen tetanos vakseni ile telkih edilmiştir.

6 cı ordu mıntakasında	2 hasta	1 zayi			
14 « « «	3 «	1 «	vaksen	yapılmamış	
15 « « «	0 «	0 «			
Paris ordusunda	1 «	1 «	vaksen	yapılmamış	

Sarı iltihabı ev'iyei lenfaviyeden beygirlerde 151 vak'a zuhur etmiştir. Bunlardan 105 vak'ası *L.Fpizootica* ve 46 vak'ası *L.Ulcerosa* idi. Bu hastalıktan memleket içinde vukuat yoktur.

100 adedde uyuz ve uyuzdan şüpheli vak'a vardır. Bunlardan 56 danesi memleket içindedir. 758 de sarı deri hastalığı görülmüş ve bunlardan 727 si memleket içindedir.

Necib Zobu

Yeni Neşriyat :

H. Miessner : Allgemeine Veterinaerpolizei. (umumi Alman hayvan sağlık zabıtası) 2. uflage 1934. Verl. M.u.H. Schaper, Hannover. Fiati 17 mark.

F. Schönberg : Über die Entstehung von Fleischvergiftungen und ihre Verhütung durch die tierärztliche Fleischuntersuchung . (Ette tesenmümler ve et teftişi ile vikaye) Verl. von Richard Schötz, Berlin 1934. Fiati 2. 40 Mark.

A. Fischer : Der Veterinaergehilfe. (Ordu ve sivilde baytarlara yardımcı) 10. Auflage, Verl. M. u. H. Schaper, Hannover, 1934 fiati 3.50 Mark.

E. Moser : Leitfaden der Huf-und Klauenkrankheiten. (Tirnak hastalıklarına rehber) Verl. Enke, Stuttgart, 1934. fiati 12.80 Mark.

Richters, C.E. : Die Tiere im chemischen Kriege. (Kimyevi muharebede hayvanlar.) 2. Aufl. Verl. Richard Schötz, Berlin 1934. fiati 12.60 Mark.

R. v. Ostertag : Text-Book of meat inspection. (Et teftişi) Almandadan İngilizceye çeviren C. F. Marshall, alex. Eger, Chicago, İll. 1934. fiati 10 Dolar.

E. R. Becker : Coccidia and coccidiosis of animals and of the man. (hayvan ve insanların koksidileri ve koksidiyozları) Collegiate press, inc, ames, Iowa, 1934. f. 2.50 Dolar.

M. Rennes : Manuel du préposé a l'inspection des viandes. (Et teftiş memurluğu) Vigot fr. editeurs, Paris. 1933.

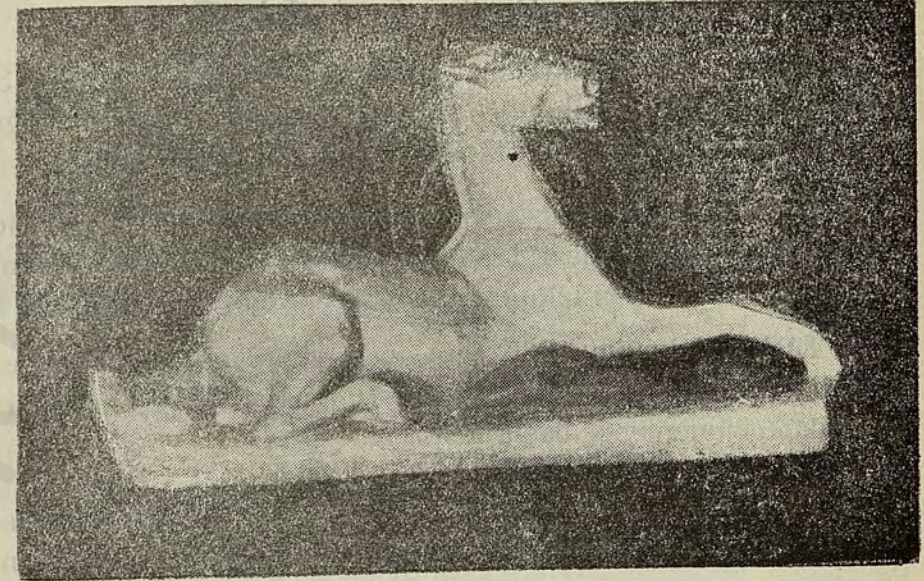
O. Seifried : Lehrgang der Histopathologie für Studierende und Tierärzte. (talebe ve baytarlar için marazi ensağ dersleri) Verlag von Julius Springer, Berlin 1934. fiati 24,80 Mark.

Wilhelm Ludewig: Handbuch der Hygiene und Diaetetik des Truppenpferdes. (Askerî hayvanatın hıfzıssıhha ve tağdiyesi) Verlag E. S. Mittler und Sohn, Berlin S W 63. fiyatı 11 Mark.

C. H. Wooldridge : Encyclopaedia of veterinary medicine, surgery and obstetrics. (baytarî ansiklopedi, cerrahi ve velade) second edition, 2 cild, Oxford university press, 1934, fiyatı 6,6 s.

Laquer : Hormone und innere Sekretion (hormonlar ve dahili ifraz) «İlmi tetkikat haberleri» nin 19 uncu cildir ve ikinci tabıdır. 364 sahife olup fiyatı 19 Mark.

Meslek Haberleri

Yerden sıçrayan beygir

Ş Ankara yüksek ziraat enstitüleri baytar fakültesi teşrih enstitüsü Md. Prof. Dr. H. Richter' in eşi Bayan Etha Richter tarafından meydana getirilen yukardaki plastik her iki tarafından yüksek Ziraat enstitüleri Rektörlük makamına hediye edilmiştir. Bayan Etha Richter meşhur baytarî müşerrih ve fisiyolojist Ellenberger' in Dresden deki güzel sanatlar akademisinde verdiği hayvani teşrih derslerini takib ederek sanatındaki maharetini bu yüksek alimden aldığı ilhamlarla tetviç ederken Prof. H. Richter de o zaman Ellenbergerin teşrih müessesesinde Prosektor olarak bulunuyordu. İlim ve sanat gibi birbirinden ayrılmayan iki varlığı bir yuvada birleştirerek daima nümalandırmağa çalışan bu ilim ve sanat çiftini bu muvaffakiyetlerinden dolayı tebrik ederiz.

Yerden sıçrayan beygir unvanını taşıyan bu plastik 150 inci senei devriyesi münasebetile 1928 de Hannover baytar mektebine de hediye edilmişti.

§ Askerî baytar tatbikat mektebi müdürü baytar Miralay Nurettin Önal (317-5) 2617 sayılı kanuna göre Baremin beşinci derecesine yükseltilmiştir.

Mecmuamız Miralay Önal'ı içden kutlular.

§ Askerî baytar tatbikat mektebi akademisinin 1934-35 senesi için yaptığı intihapta muallim Kaymakam Ali Reisliçe, ve muallim Binbaşı Üveis Mashar kâtipliğe seçilmişlerdir.

§ Leipzig üniversitesi sâri hastahklar enstitüsü Parazitoloji ve balık hastalıkları kısmı Profesörü Dr. Sprehn Ankara baytar fakültesi Parazitoloji Profesörlüğüne tayin edilmiştir.

§ Türk kodeksinin 1935 senesinde yeniden tetkik edilmesi kararlaştırılmış ve sıhhat vekâleti tarafından teşkil edilen hazırlık encümeni işe başlamıştır.

§ Türkiyede Ruam mücadelesine hazırlık olarak Nisan 934 de Ankara, Çankırı, Denizli, Diyaribekir, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Kayseri, Kırklareli, Muş, Tekirdağ vilayetlerinde ceman 5493 ata Mallein tatbik edilmiş, ve Ankara merkezinde 80 atta kan muayenesi yapılmış, 29 hayvanda Mallein reaksiyonu müsbet olduğundan paralı olarak itlâf edilmişlerdir.

§ Memlekette Teşrinievvelin birinde başlayan Ruam mücadelesinde bir ay içinde ve 57 vilayet dahilinde 48662 at, kısarak ve beygire Mallein tatbik edilmiş ve 36167 katır ve eşek seriri muayeneden geçirilmişlerdir. Neticede araz gösteren veya Malleine karşı reaksiyon gösteren ceman 254 hayvan öldürülmüştür.

§ Ziraat vekâleti tarafından İzmirde açılan birinci baytarî Laboratuvarıdan sonra bu defa Mersinde de ikinci bir baytarî hıfzıssıhha müessesesi açılmıştır. Bu müessesede de her türlü muayeneler ve gıda tahlilleri yapılacak ve buradan geçecek hayvanlarda sağlık zabıtası tatbik edilecektir.

§ Askerî baytar tatbikat mektebinde umumî konferanslar serisinden olarak Dahiliye muallim vekili Dr. Ali Hadi tarafından böbrek hastalıklarının son taksimatı üzerinde bir konferans verilmiştir.

§ Türk Mikrobiyoloji Cemiyetinin 26/11/1934 de etibba odasındaki toplantısında Üniversite hıfzıssıhha Ordinaryusu Prof. Dr. Hirsch «süt hıfzıssıhhası» üzerinde bir konferans vermiştir. Professor sütler vasıtasile geçen hastalıklardan ve hususile tüberkülozdan bahsederek Leipzig baytar fakültesi hıfzıssıhha enstitüsü müdürü Prof. Klimmere aid istatistikler gösterdikten sonra süt hıfzıssıhhasında en mühim meselenin sütleri satışa çıkarmadan evvel bir merkezde toplayarak mikropsuz kılmak olduğunu ve et mes'elesi için mezbahalar vücude getirildiği gibi süt için de süt mvayene ve tasfiye santralleri kurulması lüzumundan bahsetmiş ve pastörisasyonda kullanılan usul ve aletler üzerinde izahat vermiştir.

Gülhane hıfzıssıhha muallimi Dr. Zeki süt meselesile memleket ve şehrin esasen alakadar bulunmakta olduğunu ve yakında bu işin hal edilmiş olacağını bildirdikten sonra sütlerin santralize edilmesi esas olmakla beraber ahırların muayenesinin de ihmal edilmemesi lâzımgeldiğini ve sütlerin hayvandan santrale gelinceye kadar kontrol ve emniyete alınmasının da lüzumlu olduğunu ilave etti.

Baytar muallim Üveis Mashar professorün sütle geçen hastalıklar arasında Şarbondan bahsetmediğini ve bu kürsüde bir kaç ay evvel Alman süt ve et kanunlarında büyük rolü olan Professor Ostert.g'ın bu husustaki sözlerini hatırlatmak istediğini bildirdi ve Klimmer in «yalnız sıhhatlı hayvanlar tam verim kudretindedirler» sözünü hatırlatarak süt hıfzıssıhhası mes'elesinin aynı zamanda bir hayvan hıfzıssıhhası mes'elesi ile muvazi bulunması lâzımgeldiğini ve çünkü hayvandan kazanılan sütün aynı zamanda lâzım olan gıdaı kıymetini haiz olması da icab ettiğini yani süt hıfzıssıhhası ile kast edilen işin yalnız mikropsuz süt tedariki olmayub aynı zamanda gıdaı kıymeti yerinde olan sü te elde edilmesi

olduğunu ve süt hayvanlarının yedikleri muhtelif gıdaların ve hayvan bakımının süt kıymeti üzerine te'sirinin aşikâr bulunduğunu ve bunun için hayvan hıfzıssıhhasının bu süt mes'elesinde hiç bir zaman ihmal edilemeyeceğini bildirdi. Profesörün İstanbuldaki süt ineklerinde açık meme tüberkülozunun 300-400 de bir olduğu fikrine de iştirak edemeyeceğini ve bu nisbetin daha fazla olduğu kanaatinde bulunduğunu ve bunu da bundan bir kaç sene evvel İstanbulda yapılan verem mücadelesi istatistiklerinin gösterebileceğini ve bu noktanın tebellüründe Müderris Rıza İsmail'i selahiyettar gördüğünü ilave etti.

Müderris Rıza İsmail arzu edilirse bu rakkamların kayıttan çıkarılabileceğini fakat şimdi hatırasında olmadığını bildirmiştir.

Tıp fakültesi Mikrobiyoloji Ordinaryusu Prof. Dr. Braun bu işin çok mühim olduğunu ve Türkiye sığırlarındaki tüberküloz nisbet ve intişarının bilinmesini çok lüzumlu gördüğünden bu mes'ele üzerinde Müderris Rıza İsmail'in bir konferans vermelerini rica etmiş ve bu temenni ile toplantıya nihayet verilmiştir.

Ş Üniversitenin Bakteriyoloji okutanı Profesör Braun, 11 / 12 / 934 Salı günü akşamı İstanbul tıp cemiyetinde Pnömokoklar üzerine bir konferans vermiştir. Hulâsası: Pnömokoklar, dört tipe taksim olunurlar, üçüncü tipe kadar olanlarına, Pnömo koküs mükosa. Dördüncü tipe de (x) tipi derler. Pnömokokların virulan olması kapsülü sayesinde, kapsül, Pnömokokların bir zırhıdır, onları fagositozdan muhafaza ve vikaye eder, kapsülün maddei esasiyesi, mahiyeti fahmiyedir (polysaccarid), ve spesifiktir. Kapsülün ortadan kalkması ile pnömokok, avirulan karakter alır, kapsülün te'sirini bertaraf etmek için vücudu buna karşı «aşı veya serumlarla» hazırlamak lâzımdır demiştir.

Bundan sonra Profesör, (1). sıhhatta bulunan insanların turuku teneffüsiyelerinde mevcut bulunan pnömokoklar.

(2) Lober pnömonide tesadüf edilen pnömokoklar.

(3). Tali olarak teşekkül eden pnömokoklar hakkında malûmat vererek demiştirki: sıhhatta bulunan insanların turuku teneffüsiyei iptidaiyelerinde pnömokoklar saprofit olarak mevcuttur ve nisbeti de 100 de 50-78 kadardır. Bu bulunan pnömokokların kısmı azamı (X) tipine yâni dördüncü tipe aittirler.

Lober pnömoniye yakalanmış olanlarda ise (X) tipine ait pnömokoklar heman hiç veya pek az tesadüf edilmiştir. Burada en çok bulunan tip 1,2 ve üçüncü tiplerdir. Buradan bir netice çıkarılmıştır: evvelce malûm olduğu üzere sıhatta bulunan insanların ağız ve burunlarında saprofit olarak bulunan pnömokoklar her hangi bir sebeple virusiyet kesbederler ve pnömoniyi husule getirirler yâni otoentoksikasyon ile iptidai pnömoni kabul ediliyordu. Fakat yokariki tetkike nazaran bunun doğru olmadığı görülüyor. Eğer doğru olsaydı pnömonililerde görülen tipleri salimlerde de aynı miktarda görecektik. Halbuki iptidai lobar pnömonililerde en çok birinci ve ikinci tiplere rasgelmektedir. (X) tipi hemen hiç yoktur. Şu halde eğer biz, bir pnömoni vak'asında fail veya münfail bir tedavi yapmak istiyorsak daima bunu pnömokokların birinci ve ikinci tiplerini hatırlayarak yapmalıyız. Tali olan pnömonilerde de burun ve boğazdaki pnömokokları nazarı itibara almalıyız. Çünkü buradaki pnömokok tipleri birinci ve ikinci tiplerden ziyade (X) tipindendir demiştir.

Tedavi ve paratik noktai nazarından bu tip tayini çok mühimdir ve bu şekilde yapılan aşılarda vefiyatı çok azalttığını istatistikler göstererek bildirmiştir ve ilâveten pnömoniyi aşı tedavi etmek ancak ilk üç gün zarfında kabildir. Müteakib günlerde yapılan aşı netice vermemektedir, onun için sür'atle pnömoniyi teşhis ve tipini tayin etmelidir demiştir. Birde pnömoniyi serum ile de tedavi etmeyi Amerikalıların pek

ziyade tecrübe etmekte olduklarını ve burada kullanılan serum çabuk tip tayin edilerek ona göre monovalan bir serum olması lâzım geldiğini ve serum tatbik ederken az miktarda değil fazlaca ve bir çok gün ardı sıra yapılmasını ve tahtelcilt değil dahili verit veya dahili adale yapılmasını tavsiye etmiştir. Amerikalıların yaptığı bu serum mes'elesini diğer memleketlerin kabul etmediklerini ve sebebi de anafilaksi korkusu olduğunu, fakat son senelerde bunun da çaresi bulunduğunu söylemiştir. Şöyleki : antikorları teksif etmek ve albüminsiz serum elde etmektir ki buda ammonium sulfat ile serum tersib edilecek, diyalize edilecek, teksif olunacak ve bu suretle albüminsiz serum elde edilecektir; demiştir ve kendisinin monovalan serum ile maymunlar üzerinde yaptığı tecrübe neticesinin çok iyi olduğunu bildirmiş ve profesörün bu istifadeli konferansı çok alkışlanmıştır.

§ 934 senesinde ordudan ayrılan meslekdaşların listesi :

Miralay	Ali Rifkî, hobyar 315-3	Tekaüt
«	Hüseyin, Ankara 313-11	«
«	Halil, Bosna 314-2	«
«	Mustafa Zeki, Beşiktaş 316-2	«
Kaymakam	M. Vehbi, Eskiye 318-5	«
«	Şemi, Nişantaşı 319-8	«
«	Refet Raşit, Bosna 326-4	«
«	M. Tefvik, Şam 328-3	«
Binbaşı	H. Rifat, İstanbul 334-15	«
Yüzbaşı	Kâzım, Van 338-6	«
«	Hikmet Şakir, İstanbul 339-5	«
Binbaşı	Ahmet İbrahim, İstanbul 328-10	Vefat etmiştir.
«	Kadri Mustafa, Tophane 336-29	«
Yüzbaşı	Kemal Cemil, İstanbul 341-5	«

Hariçte :

§ Fransa'nın Alfort Baytar mektebi profesörlerinden ve beynelmilel tanınmış bir alim olan Profesör P. J. Cadiot 21 İlkteşrin 1934 tarihinde ölmüştür. Profesör Cadiot, Alfort Baytar mektebinde Cerrahiye, Sağlık Zabıtası ve Dahiliye hocalıkları etmiş ve 1924 te mektebten ayrılmıştır. Profesör Cadiot, Fransada olduğu gibi yabancı memleketlerde de sayılmış olup pek çok kıymetli eserler yazmıştır. Ölümü ile Baytarlık aleminde büyük bir boşluk meydana gelmiştir.

§ Prusya Nazırlar Meclisinin kararı ile İdarî ve İktisadî sebebler yüzünden Berlin Baytar Mektebi, Üniversiteye bağlı bir Fakülte haline konmuştur.

§ Paris Institut Pasteur müdür muavini ve Fransa tıp cemiyeti azasından Baytar Mr. M. G. Ramon, Calmette den boş kalan Fransa Umumî Hıfzıssıhha Âli meclisi azalığına tayin edilmiştir.

§ Veterinary Record da okunmuştur : Liverpool Üniversitesi Baytarî Patoloji muallimi Profesör S. H. Gaiger ölmüştür. Profesör, 1911 senesinde bir arab tayı üzerinde çalışırken Ruam intanına uğramış, müzmin seyir eden hastalığı esnasında kendisine 45 defa ameliyat ve 27 defa umumî anestezi yapılmıştır.

1-Eytül-1934 den 30-İkinci Teşrin-1934 tarihine kadar Türkiyede Salgın Hayvan Hastalıkları Vaziyetinin Hulâsası

(Ziraat Vekâletinin resmi bültenlerinden çıkarılmıştır.)

Hummayı Kulai: Bolu, Bursa, Eskişehir, Samsun, Sinob, Tokat, Zonguldak, Yozgad, Bilecik, Çankırı, Kastamonu, Kütahya, Afyon vilâyetleri dahilinde zuhur ederek 4,715 sığır hastalanmış, bunlardan ikisi ölmüştür.

Cemrei Araziye: A.Karahisar, Çankırı, Çanakkale, Edirne, Elaziz, Manisa, Muğla, Erzincan, İsparta, Konya, Kırklareli, Aydın, Tokat, Balıkesir, Denizli vilâyetlerinde 179 sığır musab, 183 telef olmuştur.

Şarbon: Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Edirne, Eskişehir, İstanbul, İzmir, İsparta, Kastamonu, Kırşehir, Manisa, Niğde, Seyhan, Tekirdağ, Tokat, Bolu, Zonguldak, A.Karahisar, Burdur, Erzurum, Kocaeli, Antalya, Ankara, denizli, İçel, Kırklareli, Malatya, Aydın, Samsun vilâyetlerinde 6 beygir, 194 sığır ve 1,154 koyun ve keçi şarbondan ölmüştür.

Keçi Pastörellozu: Denizli, Bolu, Eskişehir, Kütahya, Konya, Sivas, Antalya, İsparta, Maraş, Seyhan, Afyon, İstanbul, Muğla, Tokat, Niğde vilâyetlerinde bu hastalıktan 453 hayvan ölmüş ve 308 keçi itlaf edilmiştir.

Ruam: Sivas, Tokat, Ankara, Balıkesir, Denizli, İstanbul, Konya, Seyhan, Amasya, Aydın, Bursa, Bilecik, Çanakkale, G.Anteb, Erzincan, İzmir, Kayseri, Mardin, Diyarbakır, Eskişehir, Kırklareli, Tekirdağ, Afyon, Çorum, Çoruh, İçel, Kars, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Muş, Samsun, Trabzon, Yozgad vilâyetlerinde çoğu Rnam mücadelesi neticesi olmak üzere 392 hayvan itlaf edilmiştir.

Çiçek: Amasya, Aydın, Gümüşhane, İsparta, İzmir, Kayseri, Kars, Kütahya, Konya, Kocaeli, Tokat, Afyon, Antalya, Bursa, Bolu, Eskişehir, İstanbul, Manisa, Muğla, Niğde, Denizli, Seyhan, Samsun, Ankara, İçel vilâyetlerinde 2,788 koyun ve keçi hastalığa tutulmuş, bunların 244 başı telef olmuştur.

Barbon: Kocaeli, Manisa, Samsun, İzmir vilâyetlerinde 64 sığır barbona tutularak 55 şî ölmüştür.

Tederrün: Uşakda veremli bir sığır itlaf edilmiştir.

Kuduz: Edirne, İzmir, Bolu, Kocaeli, Trabzon vilâyetlerinde 19 hayvanda kuduz görülmüştür.

Tuyur Hastalıkları: Ankara, Çanakkale, İstanbul, Bolu, İzmir, Kırklareli, Samsun, Tekirdağ, Tokat, Bursa, Diyarbakır, Kocaeli, Aydın vilâyetlerinde tuyur hastalıklarından 3,109 hayvan telef olmuştur.

Memleket dahilinde sığır vebası, sığırların sarı zatürriesi, durin, uyuz, lenfanjit hastalıklarından vukuat ihbar edilmemiştir.

Turgut

Askerî Baytarların Soy Adları

Mecmuamız, askerî Baytarlarımızın aldıkları soy adlarını, bütün meslekdaşlara tanıtmak için, neşir edecektir. Ancak yazılacak soy adlarının resmen nüfusca tescil ettirilmiş ve Vekâlet zat işleri dairesine meratib silsesine riayetle kayıtlı etdirilmiş olması lâzımdır. Bu muameleleri ikmâl ettirenlerin, mecmua içinde bulunan posta kartlarındaki açık yerleri doldurarak göndermeleri rica olunur. Toplanan soy adlarını bu sayıdan itibaren yazmaya başlıyoruz:

General Sadettin Savgan 314-10

Miralay Kâmil Bayre 317-3,

« Nurettin Önal 317-5

« Osman Zeki Yüceyalçın 320-6

« Sabri Akalın 320-9

« İsmail Hakkı Ünalın 322-11

Kaymakam Ali Karadeniz 328-8

« İbrahim Gökçeoğlu 326-7

« Necib Zobu 328-4

« Fikri Altuğ 330-3

Yüzbaşı Osman Zeki Öktem 929-3

1. Mlz. Nihad Sözer 933-4

Mlz. Remzi Tarakçı 934-1

« Turgut Yalkut 934-2

« Bahri Esenci 934-3

« Mahfuz Bürküt 934-6

Meslekdaş!

Okumak ve yazmak bir mesleke karşı borcdur. Bu mecmua, Türk askerî Baytarlığının çalışma aynasıdır. Dünya Baytarlığının eserlerini sana tanıtdığı gibi senin eserlerini de dünya meslekine tanıtmaktadır. Mecmua ile alâkadar ol, onu okumakla ve ona yazmakla Türk Baytarlığına ve kendine şeref vereceksin.

Yazdıklarını vesika olarak elinde saklayabilmen için sana hususî nüshalar ve ayrıca şerefiye verecektir.

Meslekdaş! oku ve yaz! Meslekinin ileri gitmesinde sen de ön al!

